

IS DE LEER DER WET VERDUISTERD?

EEN ONDERZOEK NAAR
"DE NOODZAKELIJKHEID VAN EEN WERK DER WET
TOT ONTDEKKING EN OVERTUIGING
VAN UITVERKOREN ZONDAREN"

bewezen uit de geschriften van
Calvijn, Luther, Olevianus, Paleario, Owen, Sheppard,
Stoddard, Binning, Boston, Erskine en Halyburton

TER BEVESTIGING VAN DE LEER VAN
Ds. THEODORUS VAN DER GROE

DOOR
J. ALDERLIESTEN

FA. VAN DER PERK - NIEUW LEKKERLAND

INLEIDING

Als wij ons tot het schrijven van deze brochure zetten, dan doen wij dat alleen uit bittere noodzaak. Wat een door-en-door droevige zaak is het toch, dat wij van de Goddelijke heilsorde zo goed als geen weet meer hebben, terwijl die ons toch zo duidelijk door de reformatie gegeven was en waar door een Van der Groe (een zeer evangelisch man, omdat hij de Wet Gods weer zo schriftuurlijk en reformatorisch in die heilsorde wist te stellen) zo indringend naar teruggewezen werd.

Dat de Wet in zijn werking als tuchtmeester tot ontdekking en overtuiging aan het Evangelie voorafgaat, om de Wet daarna door het geloof uit de hand van Christus terug te ontvangen - alles onder de bediening van de Heilige Geest -, dat zijn zaken die door ons niet begrepen en nog minder beleefd worden.

De werking van Gods Wet op en in onze gewetens moet NOODZAKELIJK voorafgaan, wil ons geweten gereinigd en besprengd worden met het bloed van Christus. Het einde van het gebod is liefde uit een rein hart en uit een goed geweten en uit een ongeveinsd geloof, 1 Tim. 1 : 5. Door het ontbreken van deze Goddelijke zaken hebben wij echter in ons ongeloof, door een vermenging van Wet en Evangelie, een geloof uitgevonden, dat de grond van onze aanneming bij God moet zijn en aldus hebben we het Evangelie veranderd in een nieuw minder streng werkverbond. Daar is geen kerkformatie in Nederland, waar deze vermenging van Wet en Evangelie niet voorkomt, al doen zich hier nuance-verschillen voor. Natuurlijk is de prediking hier in eerste instantie verantwoordelijk voor.

In Lucas 11 : 52 lezen we: „Wee u, gij wetgeleerden, want gij hebt de sleutel der kennis weggenomen; gij zelf zijt niet ingegaan, en die ingingen hebt gij verhinderd.” De kanttekening bij dit vers in de Statenbijbel luidt: „Deze sleutel is de rechte verklaring van Gods Woord, waardoor de mensen de ingang tot de hemel geopend wordt,

welke geweerd zijnde, zo wordt deze ingang als toegesloten."

Waar aldus de prediking faalt, daar moet het met het gemeentelven, met de praktijk der godzaligheid en met de tucht oefening ook wel droevig gesteld zijn.

Krijgt iemand de leer der Wet eens te onderzoeken, dan zal het hem duidelijk worden, dat wij verder weg zijn dan wij met ons allen denken!

Toch zou het zijn nut nog kunnen hebben eens met elkaar te gaan lezen en te gaan onderzoeken hoe onze situatie in werkelijkheid wel is.

Daar is in de eerste plaats Gods Woord. Dat moet echter verklaard worden, want wie op z'n hart vertrouwt is een zot. Gelukkig zijn daar de Drie formulieren van enigheid, de kanttekeningen, de werken van Calvijn, Luther, Olivianus, Ursinus, Owen en Boston, om er slechts enkele te noemen. Ook Van der Groe niet te vergeten!

Zonder de krachtadige werking van Gods Geest vermogen wij echter niets.

Het moge de Heere behagen nog met Zijn Heilige Geest onder ons terug te keren, hoewel wij zulks totaal verbeurd en verzondigd hebben!

Wij moeten de woorden van Van der Groe, waarmee we deze inleiding willen besluiten, maar goed in gedachten houden:

"Tegen het allengs te gronde gaan van het oprechte en geestelijke Christendom met de heilige waarheid is geen ander hulpmiddel, dan dat de Geest ons zelf weer terug voere tot Zijn eigen waarheid, en ons die recht leert verstaan, grondig geloven en ijverig betrachten. En dan zou daar ook weer een helder licht bij ons schijnen, om het ware van het valsc in de zaken van het Christendom behoorlijk te onderscheiden.

Wij hebben voorzeker de minste oprechte verbetering niet te verwachten, voor dat God eerst weer een zuiver ontdekkend licht met kracht en vrucht onder ons zal belevven te laten schijnen."

Nieuw-Belgerland, najaar 1972

J. Alderliesten.

DE NOODZAKELIJKHEID VAN EEN WERK DER WET TOT ONTDEKKING EN OVER- TUIGING VAN UITVERKOREN ZONDAREN

Bij ons onderzoek naar de noodzakelijkheid van een werk der Wet tot ontdekking en overtuiging van uitverkoren zondaren, willen wij beginnen met een woord van Dr. H. F. Kohlbrügge uit het boek „De eenvoudige Heidelbergse” (uitgave T. Wever - Franeker, 2e druk, z.j.), waar wij lezen: (blz. 15)

„Maar er zit nog iets meer achter. Er ligt iets in, dat men vóór driehonderd jaar (Dr. K. schreef dit ruim 100 jaar geleden, -J. A.-) nog beter begreep dan tegenwoordig. Toen hadden zij nog weet van de Wet, en dit is nu bijna uit alle harten verdwenen. Nu is over jong en oud, pausgezinden en evangelischen, een geest vaardig geworden, waardoor zij niet meer vragen naar de Wet Gods. Zij rekenen alleen met hun eigen wil en deze zetten zij door. Geduld oefenen, afwachten en hopen kunnen zij niet.

Nog eens: er ligt iets achter deze eerste vraag van de catechismus.

Waarom hoorde men vroeger zoveel van waarachtige bekeringsen? Waar kwamen die mensen vandaan, die enkelen nog, (hun aantal wordt almaar kleiner, ook in onze gemeente, de meesten liggen al op het kerkhof); van waar kwamen die profeten en profetessen die konden getuigen van Gods genadige erbarmings? Mensen, die wisten: „dit is goud en dat is valse munt!” Van waar kwamen zij? Waren zij niet geboren in de afgrond der verlorenheid, toen zij wegzonken voor Gods Wet? Daar zit de fout van deze tijd. Er is nu geen eerbied meer voor Gods Wet.”

Meer dan een eeuw vóór dat Dr. Kohlbrügge bovenstaande woorden schreef, had dominee Van der Groe, omstreeks

1750, al het volgende geprofeteerd.

„De scherpe prediking der Wet gaat bij ons, zonder dat wij het bemerken, geheel verloren, terwijl bij velen de valse indruk post vat, alsof hoofdzakelijk of alleen maar het Evangelie gepredikt moet worden, zonder de Wet! O, als de Heere ons geen licht schenkt, om deze dodelijke dwaling te zien, dan zal onze heilige en dierbare gereformeerde leer onmogelijk nog langer zuiver bewaard kunnen worden. Dan zullen we door de arglistigheid van de satan de verdoemelijke huichelarij in een schijn-evangelisch praalkleed wel spoedig door ons hele land zien rondwandelen. Want als de Wet verloren raakt door dwaling en verzuim, dan gaat ook het Evangelie verloren, omdat dit haar grondslag geheel op de Wet heeft. En wat men dan Evangelie wil noemen is in werkelijkheid niets anders, dan een zeer brutaal en onheilig misbruik van het Evangelie!”

(„Toetssteen der ware en valse genade”, hoofdstuk IV, vraag 115, blz. 354, uitgave W. M. den Hertog - Utrecht, z. j.).

Er moeten toch oorzaken geweest zijn voor het ontstaan van een toestand, die Dr. Kohlbrügge ons met de volgende woorden beschrijft:

„Tegenwoordig grijpt men met zijn goddeloze, onreine handen in de korf der genade, zonder te belijden: „ik heb gezondigd”, zonder dat men in het hart het wachtwoord heeft: „Nee, nee, Gods Wet moet blijven staan.”
(De eenvoudige Heidelberger, blz. 16).

Gaan we in de geschiedenis van de kerk niet één, maar ruim drie eeuwen vóór Dr. Kohlbrügge terug, naar welke tijd hij in z'n boven aangehaald stuk terugwijst, dan schrijft Dr. Maarten Luther in zijn boek „Het rechtvaardigend geloof”, een verhandeling over Paulus' brief aan de Galaten, het volgende:

„Ik vermaan een ieder, die God wenst te vrezen, vooral dezulken die nog leraars over anderen staan te worden,

dat zij nauwkeurig van Paulus het ware en eigenlijke gebruik der Wet leren verstaan, hetwelk (naar ik vrees) *na onze tijden weer verduisterd en geheel bedolven zal worden.*

Want terwijl wij nog in het leven zijn, en met zeer grote oplettendheid de bediening en het gebruik van beide, èn van de Wet, èn van het Evangelie aantonen, zijn er toch zeer weinigen zelfs onder hen, die voor vroom willen doorgaan, en met ons het Evangelie belijden, die die dingen recht verstaan.” (blz. 338).

„Dit, gelijk ik dikwijls en bijna tot vervelens toe inscherp, is de ware leer der Wet, die ieder Christen met zeer grote oplettendheid moet trachten te verstaan, opdat hij wete nauwkeurig en juist te onderscheiden, wat de Wet is, wat haar gebruik en bepaling of mate, wat haar kracht, wat haar tijd, en wat haar einde is. Dat namelijk de Wet een geheel tegengestelde werking heeft, dan alle mensen menen, wie van nature de zeer verderfelijke opvatting aangaande de Wet als aangeboren is, dat zij van gedachte zijn, dat de Wet rechtvaardigt.

Daarom vrees ik, *dat die leer, na ons overlijden, wederom verduisterd zal worden.* Want de wereld moet vervuld worden met verschrikkelijke duisternis en dwalingen vóór de jongste dag. Wie het dus vatten kan, die vatte het, dat de Wet in de Christelijke Godgeleerdheid en in zijn ware beschrijving niet rechtvaardigt, maar geheel een tegengestelde uitwerking heeft. Want zij ontdekt ons aan onszelf, zij stelt een vertoornd God voor, zij openbaart de toorn, zij verschrikt ons en maakt niet alleen de zonde bekend, maar doet ze ook overvloedig zijn; zodat de zonde, waar ze eerst klein was, door de verlichtende Wet groot wordt, waarop de mens de Wet begint te haten en te vlieden en met een volkomen haat, van God, de Maker van de Wet, een afschrik begint te krijgen. Dit betekent stellig niet, rechtvaardig te zijn door de Wet - iets, wat de rede zelf ook bekennen moet -, maar dubbel tegen de Wet te zondigen.” (blz. 353, uitgave Lindenberg - Rotterdam, 1964).

Men is al gauw na de bloeitijd van de reformatie, te rekenen vanaf het jaar 1600, van lieverlede af gaan wijken van de zuiver gestelde leerstukken als roeping, geloof, rechtvaardigmaking, bekering, enz., en onbewust vervallen tot een vermenging van Wet en Evangelie. Het gevolg daarvan was, dat velen het Evangelie aannamen met een geloof, dat de krachten van de natuur niet te boven ging.

Wij willen de dodelijke dwaling van een vermenging van Wet en Evangelie aantonen aan de hand van hetgeen we in bepaalde artikelen van hedendaagse predikanten tegenkwamen, terwijl we daarbij een goed gebruik wensen te maken van de geschriften der reformatoren.

Bij de keuze van de artikelen doen wij slechts een greep, omdat het eind er van zoek is, om op alles, wat zich in de kerkelijke pers aandient, in te gaan. Omdat de predikanten, die wij wensen te citeren, enigszins representatief voor het kerkgenootschap - waartoe zij elk afzonderlijk behoren - genoemd kunnen worden, bepaalden wij niet zo maar onze keus.

In de eerste week van juli 1971 wordt er te Driebergen een CSFR-conferentie gehouden. Dr. W. van 't Spijker (Chr. Ger. pred. te Utrecht-C) refereert over „De christelijke toekomstverwachting in het tijdvak van de reformatie.” Uit het krantenverslag nemen wij het volgende over:

„Bij Calvijn valt namelijk op dat hij de Geest niet zo direkt aan het Woord verbindt dan Luther, door te stellen dat de Geest zelf niet zo aan het Woord verbonden is als wij daaraan verbonden zijn. Bovendien is bij hem (Calvijn) de Wet ingebed in het Evangelie, zonder daaraan louter vooraf te gaan.”

We zouden hier graag de volledige verklaring van Calvijn bij Genesis 3:7 t/m 13 over willen nemen, maar halen korthedshalve nu alleen maar een gedeelte van de ver-

klaring bij vers 9 aan. Wij citeren Calvijn bij: En de Heere God riep Adam.

„Reeds waren zij verschrikt door Gods stem, en verwonderd lagen zij onder de bomen, totdat een tweede stem tot hun harten meer krachtig doordrong.

Mozes zegt, dat Adam door de Heere werd geroepen. Was hij dan niet eer geroepen? Jawel, maar dat was een verward geluid, dat nog geen kracht genoeg had om de consciënties te benauwen. Derhalve brengt God hem thans meer in de engte; en uit het dicht geboomte trekt God hem tegen zijn zin en tegenstribbelende te voorschijn.

Op dezelfde wijze worden ook wij door Gods stem verschrikt, zodra Zijn Wet in onze oren klinkt; maar spoedig zoeken wij uitvluchten, totdat Hij ons heftiger dringt, als schuldigen voor Zijn rechtbank te komen. Dit leven noemt Paulus dat der Wet, wanneer deze, ons overtuigende van zonde, ons doodt. Want zolang wij onszelf behagen, en met een verkeerde levensopvatting zijn behept, is de Wet voor ons dood, omdat wij haar scherpte afweeren door onze hardheid; maar als zij ons scherper treft, worden wij tot nieuwe verschrikkingen gedrongen.”

(blz. 101, uitgave W. A. de Groot - Goudriaan, 1970).

Welke bewijzen Dr. Van 't Spijker van Calvijn aan zou willen voeren, om de geheel op zijn rekening staande uitdrukking „Bovendien is bij hem de Wet ingebed in het Evangelie, zonder daaraan louter vooraf te gaan” te staven, is ons een volslagen raadsel. Het lijkt ons, zeker in dit geval, een verstandige zaak, om Calvijn zelf toch nog even aan het woord te laten. Wij raden de lezers aan, bij elke nieuwe alinea van het hieronder overgenomen stuk van Calvijn, zich de uitdrukking van Dr. Van 't Spijker „Bovendien is bij Calvijn de Wet ingebed in het Evangelie, zonder daaraan louter vooraf te gaan”, in de herinnering te roepen. Wie zal de dwaling van de stelling van Dr. Van 't Spijker dan niet opvallen?

„Instituut” of onderwijzing in de christelijke leer. Door Joh. Calvijn; uitg. W. D. Meinema - Delft; vert. Dr. A. Sizoo, 1949.

Het volgende is te vinden in boek II, hoofdstuk VII.

„Paulus leer (Gal. 3:19), dat de Wet gegeven is om de *overtredingen*. namelijk opdat ze de mensen zou *overtuigen* van hun *verdoemenis* en daardoor zou *verootmoedigen*. Verder, omdat dit *de ware en enige voorbereiding* is om Christus te zoeken, komt alles wat Paulus met verschillende woorden leert, uitnemend overeen.

Daar de leer der Wet ver boven het menselijke vermogen ligt, kan de mens wel van verre de toegevoegde beloften aanschouwen, maar toch geen enkele vrucht uit hen verkrijgen.

Dit ene blijft dus over, dat hij naar het goede van die beloften zijn eigen *ellende* des te beter kan taxeren, wanneer hij bedenkt, dat, nu de hoop op de zaligheid *afgesneden* is, de *dood* hem gewis boven het hoofd hangt. Daartegenover dreigen vreselijke strafbepalingen, die niet weinigen van ons, maar allen, tot de laatste toe, verstrikken en vastsnieren; zij dreigen, zeg ik, en achtervolgen ons met onverbidde scherpste, zodat wij in de Wet de dood onmiddellijk voor ons zien.

Indien wij dus slechts op de Wet zien, kunnen wij niet anders dan de moed *laten zinken*, in *verwarring* geraken en *wanhopen*, daar wij door haar alleen worden *verdoemd* en *vervloekt*, en van de gelukzaligheid, die zij haar dienaren voorstelt, ver worden *afgehouden*.

De eerste taak der Wet is, dat ze, terwijl ze de gerechtigheid Gods, dat wil zeggen die, welke alleen Gode aangenaam is, *aantoont*, een ieder *herinnert* aan zijn eigen *ongerechtigheid*, hem daarvan *in kennis stelt* en tenslotte *overtuigt* en hem *veroordeelt*.

Want zo is het *noodzakelijk*, dat de mens, die *blind* is en *dronken van eigenliefde*, gebracht wordt tot de *kennis* en de *bekentenis* van zijn eigen *zwakheid* en *onreinheid*.

aangezien hij, wanneer zijn *ijdelheid* niet *kennelijk* wordt *gelogenstraf*, *opgeblazen* is van *dwaas* vertrouwen op zijn eigen krachten en er *nooit* toe gebracht kan worden, dat hij hun *geringheid* beseft, zolang hij die afmeet naar de maat van zijn *eigen* oordeel.

Maar zodra hij *begonnen* is ze te vergelijken met de *moeilijkheid* van de Wet, heeft hij daar iets, dat zijn *overmoed* kan *intomen*.

Want welk een grote gedachte hij ook van zijn eigen krachten heeft opgevat, weldra merkt hij toch, dat zij onder zulk een gewicht *hijgen*, dan *wankelen* en *struikelen* en *eindelijk neervallen* en *bezwijken*. Zo door het leraarschap der Wet onderwezen, laat hij die *aanmatiging*, door welke hij te voren *verblind* was, los.

Op dezelfde manier *moet* hij van de andere ziekte, waaraan hij, naar wij zeiden, lijdt - namelijk die der *hovaardij*- genezen worden.

Zolang hem toegestaan wordt op zijn eigen oordeel af te gaan, ziet hij ten onrechte *huichelarij* aan voor gerechtigheid, en daarmee tevreden, *verheft* hij zich door een of andere soort van *verzonnen* gerechtigheden *tegen* de genade Gods.

Maar, wanneer hij *gedwongen* wordt zijn leven te wegen in de weegschaal der Wet, dan laat hij de gedachte aan die *gewaande* gerechtigheid varen, en ziet hij, dat hij *onmetelijk* ver van de heiligheid verwijderd is, en dat hij aan de andere kant *vol* is van *ontelbare* zonden, waarvan hij te voren vrij *scheen* te zijn.

Want het kwaad der begeerte ligt in zo *diepe* en *kronkelachtige* schuilhoeken verborgen, dat het de blik der mensen *gemakkelijk* ontgaat.

En niet zonder reden zegt de apostel (Rom. 7:7), dat hij de begeerlijkheid niet geweten had zonde te zijn, indien de Wet niet zei: Gij zult niet begeren.

Want indien de begeerlijkheid niet door de Wet uit haar *schuilhoek* wordt *te voorschijn gehaald*, richt ze de *ongelukkige* mens *heimelijk* te gronde, voordat haar *dodend* wapen *bemerkt* wordt.

Zo is de Wet als een spiegel, waarin wij onze *onmacht* en verder uit deze onze *ongerechtigheid* en *tenslotte* uit beide onze *vervloeking* aanschouwen; evenals een spiegel ons de vlekken van ons gelaat doet zien.

Want hij, wie het vermogen ontbreekt tot het navolgen der gerechtigheid, moet wel in het slijk der zonde blijven steken. En op de zonde volgt terstond de *vervloeking*. Daarom, op hoe groter *overtreding* de Wet iemand *betrapt* en hem daarvan *overtuigt*, aan des te zwaarder *oordeel* maakt ze hem *tegelijkertijd* schuldig.

Hierop slaat het woord van de apostel (Rom. 3 : 20), dat door de Wet de *kennis* der zonde is. Want hij bedoelt daar alleen de eerste *taak* der Wet, die zij *ten uitvoer brengt* in NOG NIET WEDERGEBOREN zondaars!"

Wij voegen hier even de verklaring in van Calvijn bij Romeinen 3 : 20: „Want door de Wet is de kennis der zonde.”

„Want door de Wet.... Paulus besluit het tegenovergestelde, dat ons door de Wet geen gerechtigheid wordt aangebracht, omdat zij ons *overtuigt van zonde en verdoemenis*; het leven en de dood komen immers niet voort uit dezelfde bron. Omdat hij echter uit de tegenovergestelde *werking der Wet* tot het besluit komt, dat ons door haar *geen* gerechtigheid kan worden medegedeeld, zo moeten wij verstaan, dat deze bewijsvoering slechts dan haar klem en kracht behouden kan, wanneer wij volhouden, dat dit daarvan het *onafscheidelijk* en *voortdurend* gevolg is, dat zij, terwijl zij de mens zijn zonde *aanwijst*, zijn hoop op de zaligheid *vernietigt*.

In zichzelf is de Wet weliswaar, omdat zij onderwijst *tot* rechtvaardigheid, een weg *tot* de zaligheid; onze *verdorvenheid* en *slechtheid* evenwel *verhinderen*, dat zij in dit opzicht *enig* nut doet.

Het is immers lichtzinnig om met de sofisten een halve rechtvaardigheid te verzinnen indeze zin, dat de werken voor een deel zouden rechtvaardigen: zulk een deel kan toch niets baten vanwege de verdorvenheid des mensen.”

Wij vervolgen Calvijn weer uit zijn Institutie, waar

hij schrijft, dat Paulus in Rom. 3 : 20 de eerste taak der Wet bedoelt, die zij ten uitvoer brengt in NOG NIET WEDERGEBOREN zondaars!

„Hiermee hangen deze woorden samen, dat de Wet bovendien ingekomen is, opdat de misdaad te meerder worde (Rom. 5 : 20), en dat ze daarom de *bediening des doods* is, die toorn wekt en doodt, 2 Cor. 3 : 7; Rom. 4 : 15. Want zonder twijfel *neemt de ongerechtigheid des te meer toe*, naarmate *het geweten* door een helderder *inzicht* in de zonde *getroffen* wordt; omdat in dat geval bij de *overtreding* ook nog *wederspanning* tegen de Wetgever komt.

Dus blijft er over, dat de Wet de toorn Gods wapent tot de *ondergang* van de zondaar; want door zichzelf kan ze niets anders dan *beschuldigen, veroordelen* en *te gronde richten*.

En zoals Augustinus schrijft: Indien de Geest der genade er niet is, is de Wet er slechts *om te beschuldigen* en *om te doden*.

Onze vleselijke en verdorven natuur *strijdt vijandig* met de geestelijke wet Gods en door de onderwijzing in de Wet wordt zij *in het minst niet verbeterd*. Want aangezien wij allen overtuigd worden overtreders te zijn, legt ze, naarmate ze Gods gerechtigheid *helderder* kenbaar maakt, daartegenover des te meer onze *ongerechtigheid* bloot, en naarmate ze met meer zekerheid bevestigt, dat het loon des levens en der zaligheid voor de gerechtigheid is weggelegd, leert ze een *des te gewisser ondergang* voor de onrechtvaardigen.

De tweede taak der Wet is te maken, dat zij, die zich om recht en gerechtigheid niet bekommeren anders dan *gedwongen* wanneer ze de vreselijke strafbepalingen in de Wet horen, tenminste bedwongen worden door de vrees voor straf. En zij worden *bedwongen* niet doordat hun binnenste bewogen of geroerd wordt, maar doordat ze, alsof hun een breidel aangelegd was, hun handen van het uiterlijk werk afhouden, en hun slechtheid in zich be-

sloten houden, die ze anders brutaal weg zouden hebben uitgegoten.

Maar tengevolge daarvan zijn zij noch beter, noch rechtvaardiger bij God. Want ofschoon ze, door schrik of schaamte verhinderd, niet durven uitvoeren, wat ze van plan zijn, en de razernij van hun lust niet openlijk durven uitblazen, hebben ze toch niet een hart, dat toebe-reid is tot de vrees en de gehoorzaamheid Gods: inte-gendeel, hoe meer ze zich inhouden, des te heftiger worden ze in hun binnenste ontstoken, branden en koken ze, bereid alles te doen en tot alles uit te barsten, in-dien deze vrees voor de Wet hun niet in de weg stond. En dat niet alleen, maar ook haten zij de Wet zelf hevig en vervloeken God, de Wetgever, zodat ze Hem, als ze maar konden, het liefst uit de weg wilden ruimen; want ze kunnen Hem niet uitstaan, noch als Hij het goede be-veelt, noch als Hij de verachters van Zijn majesteit straft.

Alle NOG NIET WEDERGEBORENEN hebben, sommigen wat duisterder, anderen wat helderder, dit *gevoel*, dat ze *niet* uit vrijwillige onderwerping, maar *tegen hun wil* en *tegenstrevend*, slechts door het geweld der vrees tot *het beoefenen* der Wet *getrokken* worden.

Maar toch is deze *gedwongen* en *afgeperste* gerechtigheid nodig tot de menselijke samenleving, voor welke rust zo gezorgd wordt, doordat er voor gewaakt wordt, dat alles niet door opschudding in verwarring raakt, wat zeker gebeuren zou, als alles aan een ieder geoorloofd was.

Ja, ook voor de kinderen Gods is het nuttig door deze tucht geoeffend te worden, zolang ze, vóór de *roeping*, *verstoken van de Geest* der heiligmaking, *in de dwaasheid des vleses* weelderig leven.

Maar op beide taken van de Wet kan toegepast worden, wat Paulus elders zegt, dat de Wet de Joden een *tuchtmeester* geweest is tot Christus (Gal. 3 : 24); want er zijn twee soorten van mensen, welke zij door haar tucht

tot Christus leidt. De enen, over wie wij in de eerste plaats gesproken hebben, zijn, omdat ze te zeer vervuld zijn van vertrouwen op hun eigendeugd of gerechtigheid, niet geschikt om de genade van Christus te ontvangen, tenzij zij eerst van dat vertrouwen *ontbloot zijn*. Daarom brengt de Wet hen *door het leren kennen van hun eigen ellende* tot nederigheid, opdat ze daardoor *voorbereid* worden om datgene te begeren, wat ze tevoren reeds *meenden* te bezitten.

De anderen hebben een breidel nodig, om daardoor tegen-gehouden te worden, opdat ze de teugels huns vleses niet zo tot losbandigheid vieren, dat ze alle streven naar gerechtigheid geheel en al verliezen. Want waar de Geest Gods *nog niet heerst*, daar kokende lusten soms zo over, dat er gevaar is, dat ze de ziel, die *hun* onderworpen is, brengen tot een vergeten en verachten van God; en dat zou ook gebeuren, indien de Heere het niet met dit ge-neesmiddel tegen ging. Indien Hij dus hen, die Hij tot de erfenis van Zijn rijk bestemd heeft, niet terstond we-derbaar, bewaart Hij hen tot de tijd Zijner opzoeking *door de werken der Wet* onder de vrees, totdat ze, door de Geest wedergeboren, Hem *van harte begonnen te be-minnen*."

Eerst bij paragraaf 12 van hoofdstuk VII gaat Calvijn over tot de behandeling van het derde gebruik van de Wet. zoals die plaats heeft bij de gelovigen; d.w.z., hoe de Wet - *dan pas en dan alleen* - ingebed is in het Evan-gelie. Wij hopen op deze „evangelische functie van de Wet, zoals ze werkzaam is in de bedding van het Genadeverbond" aan het eind van deze brochure terug te ko-men.

Dr. Van 't Spijker noemde ook nog de naam van Luther. Enige bladzijden terug namen wij al een ernstige waar-schuwing van Luther over. Als wij hier nu ook nog wat over de leer der Wet van hem neerschrijven, dan moet meneens op de grote overeenkomst letten tussen hem en

Calvijn. Het zal goed zijn zich steeds weer onder het lezen van Luthers woorden de stelling van Dr. Van 't Spijker - dat de Wet ingebed is in het Evangelie, zonder daaraan louter vooraf te gaan - te herinneren.

Het is namelijk zo, dat de Christelijk Gereformeerde Dr. Van 't Spijker met deze dwaling van de eerste orde niet alleen staat. De Nederlands Hervormde predikant Ds. W. L. Tukker te Groot-Amers en de Vlaardingse predikant der Gereformeerde Gemeente Ds. L. Huisman leren in respectievelijk het boekje „De orde van het heil” en het referaat „De Heilige Geest in ons persoonlijk leven” precies hetzelfde!

Uit het genoemde boekje nemen we nu alleen deze zin over:

„Er komt een stuk bevrijding in uw leven, als de zonde u geopenbaard wordt, als er iemand is, die het zeer van uw leven weet aan te wijzen.

Dat is het begin van de heiligmaking, (!) als de wond van uw leven opengelegd wordt. Dat doet de Heilige Geest als een bekwame dokter.....” (blz. 71).

Uit het referaat nemen we voorlopig alleen dit over: „Dit is de evangelische functie van de wet; zo is deze *werkzaam in de bedding van het Genadeverbond*. Zo worden wij bewaard de kennis der zonde als voorwaarde te stellen om voor genade in aanmerking te komen. Zo is de ontdekking op zichzelf al genade en deze kennis van Gods gerechtigheid en gestrengheid geloofskennis. (!) Er is geen toeleidende weg tot de genade die in Christus Jezus is.”

Ja, zo staat het er werkelijk! En op deze grondslag is de „theologie” van de huidige „gereformeerde prediking” gebouwd. Deze „theologie” wordt de studenten van de „gereformeerde gezindte”, verenigd in de CSFR, op de zomerconferentie - anno 1972 - voorgehouden!

Nu de leer van Luther.

„Het rechtvaardigend geloof”, een verhandeling over

Paulus' brief aan de Galaten. Door Dr. Martinus Luther; uitgave Lindenberg - Rotterdam, 1964.

„Onrechtvaardigen zijn er in tweeërlei zin: sommigen die nog gerechtvaardigd (zullen en) moeten worden; anderen, die niet gerechtvaardigd zullen worden, en buiten de gerechtigheid van Christus blijven.

Zij die niet gerechtvaardigd zullen worden, worden bedwongen door het burgerlijk gebruik der Wet. Want zij moeten gebonden worden door de banden der Wet, zoals woeste en ongetemde beesten met touwen en kettingen gebonden worden. Dat gebruik houdt nooit op, doch daarover handelt Paulus hier ter plaatse nu niet (Gal. 3 : 23).

Maar zij, die gerechtvaardigd moeten worden, worden door de Wet op een theologische (of geestelijke) wijze, voor een tijd, geoefend. Want zulks duurt niet voor altijd, gelijk het burgerlijk gebruik, maar dat ziet op het toekomstige geloof, en houdt op, wanneer Christus komt. Hierdoor staat voldoende vast, dat alle plaatsen, waar Paulus handelt over het geestelijk gebruik der Wet, verstaan moeten worden van hen, die NOG GERECHTVAARDIGD MOETEN WORDEN, en niet van degenen, die reeds gerechtvaardigd zijn. Want dezen, voorzover zij in Christus blijven, zijn ver buiten en boven iedere Wet. Wet. Het theologisch of geestelijk gebruik der Wet betekent, (gelijk Paulus zegt): de overtredingen te *vermeerderen* dat is: de mens zijn zonde *bekend* te maken, alsook zijn *blindheid, ellende, goddeloosheid, onkunde, haat, verachting van God, dood, hel, oordeel* en de verdiende *Toorn* van God. Dit gebruik behandelt Paulus voortreffelijk in Romeinen 7.

Zulks is geheel onbekend aan de geveinsden, aan de Sofisten, en aan alle mensen, zo lang zij blijven wandelen in hun wets- of eigen-gerechtigheid.

Zoals op de berg Sinai donder en bliksem, duistere wolken, een rokende en brandende berg, en die hele verschrikkelijke gedaante de kinderen Israëls niet verheugde, noch levendmaakte, maar hen *verschrikte*, bijna *ontzielde*, en *aantoonde*, hoe zij met al hun heiligheid en

zuivering, de tegenwoordigheid van God, Die uit de wolk sprak, *niet konden verdragen*, zo doet de Wet, wanneer die in haar ware gebruik is *niets* anders, dan dat zij de zonde *ontdekt*, *toorn* wekt, de mensen *beschuldigt*, en *verschrikt*, zodanig, dat zij niet ver van de *wanhoop* af zijn.

Dat is het eigenlijke gebruik van de Wet. Hier heeft zij haar eindpaal, en moet zij zich niet verder uitstrekken.

De Wet is geen tuchtmeester tot een andere wetgever, die goede werken eist, maar tot Christus, Die rechtvaardigt en zaligt, opdat wij door het geloof in Hem, en niet door de werken zouden gerechtvaardigd worden.

Maar wanneer een mens *de kracht der Wet gevoelt* verstaat noch gelooft hij dit. Daarom pleegt hij te zeggen: Ik heb als een verloren zondaar, die verloren ligt, geleefd, omdat ik al de geboden Gods overtreden heb, en daarom ben ik de eeuwige dood schuldig.

De Wet kan niets verrichten, behalve dan dat zij met haar licht *het geweten* bestraalt, en dat tot *kennis van zonde, dood, oordeel, haat* en *toorn* Gods.

Vóór de Wet komt (dat is: *eer dat de Wet mij aan mezelf ontdekt*) ben ik gerust, gevoel ik geen zonde; doch wanneer de Wet komt, wordt mij *zonde, dood* en *hel* onder het oog *gebracht*. Dit betekent stellig niet gerechtvaardigd te worden, maar *schuldig verklaard*, tot een *vijand Gods gesteld, ter dood* en *ter hel verdoemd te worden*.

Het voornaamste einde der Wet in de Godgeleerdheid is dus, dat zij de mensen niet beter, maar *erger maakt*, dat is: hun de *zonden aanwijst*, opdat zij door de *erken-tenis* der zonde *vernederd, verschrikt* en *verbrijzeld* worden, en zo verlangen naar de genade en het gezegende Zaad JEZUS CHRISTUS.

Daarom is de Wet niet uitsluitend ter doding gegeven, maar omdat de mens trots is en droomt (door eigen *verbeelding*), wijs, rechtvaardig en heilig te zijn: daarom

is het nodig, dat hij door de Wet *vernederd* wordt, opdat zo dat beest - de *inbeelding van eigen-gerechtigheid*-, gedood worde.

Zolang dat beest niet gedood is, kan een mens niet leven.

Verder toont de Wet ons geestelijk de zonde aan, zij *verschrikt* en *verootmoedigt* ons, opdat wij in die weg *bevreesd*, de *ellende* en de *verdoemenis* van ons zouden *erkennen*.

En dat is het waarachtige en eigenlijke gebruik der Wet, mits het niet altijd duurt, omdat die besluiting en bewa- ring onder de Wet niet langer duren moet, dan tot het toekomstige geloof en wanneer dat gekomen is, moet die theologische kerker der Wet ophouden.

De Wet is dus goed, heilig, nuttig en nodig, indien iemand ze maar op wettige wijze gebruikt. Vooreerst misbrui- ken echter de geveinsden de Wet, die haar een kracht van rechtvaardiging toeschrijven; verder misbruiken ook diegenen haar, die wanhopen en er onkundig van zijn, dat de Wet een tuchtmeester is tot Christus, dat is: dat de Wet *vernederd*, niet ten verderve, maar tot behoud. Want God *slaat* om te genezen, Hij *doodt*, om levend te maken (Job 5:18).

Paulus nu spreekt, zoals ik hierboven erop gewezen heb, van hen, die NOG GERECHTVAARDIGD MOETEN WORDEN, NIET VAN HEN, DIE REEDS GERECHTVAARDIGD ZIJN!

Daarom, wanneer gij over de Wet wilt handelen, moet gij de stof der Wet recht bevatten, namelijk: de *zondaar* en *goddeloze*, die de Wet *niet* rechtvaardigt, maar hem *de zonde voor ogen stelt*, hem *verbrijzelt*, en hem tot *zelfkennis* brengt; en hem de *hel*, de *toorn* en het *oordeel* Gods *aanwijst*. Dit is het eigenlijke ambt der Wet.

De Wet kan niet voortbrengen tot een nieuwe natuur of nieuwe geboorte, *maar zij stelt ons voor ogen die oude geboorte, waardoor wij in het rijk des duivels geboren zijn*.

En zo *bereidt* zij ons tot een nieuwe geboorte, die geschiedt door het geloof in Christus Jezus, en niet door de Wet, zoals Paulus *heel duidelijk* te kennen geeft: „Gij zijt allen kinderen Gods door het geloof.”

Alsof hij zei: Ook al zijt ge door de Wet getuchtigd, vernederd en gedood, toch heeft zij ons niet rechtvaardig gemaakt, zij heeft u geen kinderen Gods gemaakt, maar het geloof heeft dat gedaan.

Voorts *beschuldigde, verschrikte, doodde en veroordeelde* de Wet ons voor God op een geestelijke of theologische wijze. En dit was het voornaamste gezag der Wet over ons. Zoals dus een erfgenaam, aan zijn voogden *onderworpen, getuchtigd en gedwongen* wordt hun wetten te gehoorzamen, en de bevelen nauwkeurig op te volgen, zo worden de gewetens vóór Christus (dat is: VOORDAT DE HEERE JEZUS AAN DE ZIELEN GEOPENBAARD WORDT) *onderdrukt* door de harde heerschappij der Wet; dat is: de *gewetens* worden *beschuldigd, verschrikt* en door de Wet *veroordeeld*. Maar deze haar heerschappij is niet altoos durend, maar moet slechts duren tot de tijd der genade.

Daarom is het wel de taak van de Wet, de zonde te bestraffen en te *vermeerderen*, maar tot gerechtigheid; te *doden*, maar tot leven. Want de Wet is een tuchtmeester tot Christus.

Verder kan de Wet in haar uitnemendste gebruik en kracht niets anders dan *beschuldigen, verschrikken, verdoemen* en *doden*. Waar nu *angst* is en *gevoel van zonde, dood, toorn en oordeel* Gods, daar is zeker *geen gerechtigheid* en *niets hemels; niets Goddelijks* is er, maar deze dingen zijn *louter zaken van de wereld*, die niets anders betekent (daar zij het rijk des duivels is), dan een zekere *ophoping van zonde, dood hel en van alle kwaad*, die de *beangsten* en *bedroefden* gevoelen, daarentegen de gerusten en de verachters van de Wet *niet gevoelen*.

Daarom maakt de Wet in haar gebruik de zonde slechts

openbaar en vermeerderd ze, *jaagt de vreeze des doods aan*; wat stellig wereldse zaken zijn.

Het staat derhalve vast, dat de Wet - in haar werk tot ontdekking en overtuiging van zondaren - niets levendmakends, noch heil-aanbrengends, hemels of Goddelijks schenkt, maar ALLEEN WERELDSE ZAKEN! Daarom noemt Paulus haar terecht de eerste beginnelen der wereld.”

We willen afscheid nemen van Luthers Galatenbrief met zijn verklaring over Galaten 3 : 23:

„Doch eer het geloof kwam, waren wij onder de Wet in bewaring gesteld, en zijn besloten geweest tot op het geloof, dat geopenbaard zou worden.

Dat is: voordat de tijd des Evangelies en der genade kwam, was dit de bediening der Wet, dat wij onder haar besloten en bewaakt worden als in een gevangenis. Dit is een fraaie en zeer gepaste gelijkenis, die aantoon, wat de Wet uitwerkt, en hoe ze de mensen uiterlijk rechtschapen maakt.

Men moet haar dus nauwkeurig overwegen.

Geen dief, moordenaar, struikrover en dergelijke booswichten hebben, gevangen genomen, de boeien en de afschuwelijke gevangenis, waarin hij geboeid bewaard wordt, lief. Ja, als hij kon, zou hij de gevangenis vernielen, en mét de ijzeren boeien, die in de as leggen. In de gevangenis onthoudt hij zich weliswaar van kwaad doen, evenwel niet met een goede wil, of uit liefde tot de gerechtigheid, maar omdat de gevangenis hem zulks belet.

En, nu hij opgesloten is, verfoeit en haat hij de zonde en zijn diefstal niet (daarentegen smart het hem van harte, dat hij niet vrij is, noch stelen kan), maar de gevangenis haat hij en hij zou, indien hij ontslagen werd, als tevoren stelen.”

Dat de leer van de reformatie toch nog wel zuiver

bewaard gebleven is, blijkt uit verschillende na-reformatorische geschriften. Zo bijvoorbeeld bij Thomas Boston, van wie wij hier enkele bladzijden afdrukken.

„Des mensen natuur in deszelfs vier-voudigen staat.” Door Th. Boston; uitgave I. J. Malga - Nijkerk, 1867. „Wat is er niet een verkwisting van de tijd! Wat zijn er onder de mensen niet over en weer allerlei vragen, maar waar hoort men deze:

Ben ik afgebroken van de oude stam of niet?

Ben ik ingeënt in Christus of niet?

Waarom is er zoveel drukte over de godsdienst onder velen, die er geen goede rekenschap van af kunnen leggen, dat zij een goed fundament hebben gelegd, omdat zij enkel vreemdelingen van bevindelijke godsdienst zijn? Ik vrees, dat - als God niet in barmhartigheid bijtijds de godsdienst van velen van ons ondermijnt, en ons laat zien, dat wij geheel geen godsdienst hebben - onze wortel verrot zal blijken te zijn en onze bloesem in een sterfuer als stof zal opvaren. Laten wij daarom op onze staat letten, opdat wij in ons laatste einde geen dwaazen worden bevonden. - blz. 306 - .

Het afsnijden van de rank van de natuurlijke stam wordt uitgevoerd door het snoeimes van de Wet, in de hand van de Geest van God, Gal. 2 : 19, Ik ben door de Wet der Wet gestorven.

't Is door de band van het verbond der werken, zoals ik tevoren zei, dat wij verknocht zijn aan onze natuurlijke stam. En daarom, zoals een vrouw - onwillig om ver-stoten te worden - pleit en hangt aan de huwelijksband, zo doen de mensen aan het verbond der werken. Zij houden zich daaraan vast, zoals die man in 't water het schip van de vijand vasthield met zijn handen, en toen de ene hand afgehakt was het nog vasthield met de andere; maar toen ook die afgehouden was, het schip nog vast hield met z'n tanden.

Dit voorbeeld zal ons dienstig zijn, als wij het werk des

Heeren bij mensen, in hen af te brengen van de oude stam, nader zullen bezien in de volgende bijzonderheden.” - blz. 310 - .

(Opmerking van de bewerker: Wat nu volgt is overgenomen van de bladzijden 311 t/m 325, maar bekort).

„ - 1 - Wanneer de Geest van de Heere met een persoon gaat handelen, om hem tot Christus te brengen, vindt Hij hem in dezelfde toestand als de Laodicezen; in een vaste slaap van zekerheid, dromende van de hemel en van de gunst van God, hoewel vol zonden tegen de Heilige Israëls....., en daarom schiet Hij enige stralen van licht in de donkere ziel, en laat de mens zien, dat hij een verloren mens is.....

Dit is de eerste slag, die de rank krijgt om haar af te snijden.

- 2 - Hierop verlaat de mens zijn vorige ijdele wegen. Hij wil die liever verlaten, dan zijn ziel verderven. En nu begint hij zichzelf in zijn hart te zegenen.....

Maar hij krijgt al gauw weer een andere slag met de bijl van de Wet.

Ieder van de tiengeboden brandt donderslagen van toorn tegen hem los, wegens zijn verzuim van geëiste plichten.

- 3 - Hierna keert hij zich tot een uitwendige wandel aan de letter van de beide tafelen der Wet. Daardoor wordt hij nu volblijdschap toegelaten in het gezelschap van de godvruchtigen als een biddend persoon en als iemand, die met hen kan spreken over godsdienstige zaken, ja, zelfs over ziels-oefeningen, waar sommigen niet mee bekend zijn. En de goede gedachte, die de anderen van hem hebben, bevestigt hem in de goede gedachte, die hij over zichzelf heeft. Deze stap is voor velen dodelijk, die in de godsdienst niet verder komen.

Maar hier treft de Heere de *uitverkoren* rank met een verdere slag.

- 4 - Omdat hij niet bleef in ALLES wat geschreven was in het boek der Wet om dat te doen, Gal. 3 : 10, gaat hij tot God, belijdt zijn zonden, zoekt de vergeving daarvan, terwijl hij belooft daartegen te waken in de toekomst; en zo vindt hij rust. Zo gaan velen al hun dagen door, terwijl ze geen andere godsdienst kennen dan plichten te doen, te belijden, en om vergeving te bidden over datgene waarin ze falen, terwijl ze zichzelf de eeuwige gelukzaligheid beloven, hoewel ze volslagen vreemdelingen zijn van Christus.

Maar de Geest van de Heere geeft nog een diepere slag aan de rank, die afgesneden moet worden, omdat Hij hem aantoonde, dat hij alleen maar een heilige aan de buitenkant is.

Dus gaat hij vuriger bidden en aandachtiger horen. Ook probeert hij zijn hart te ontroeren en aangedaan te krijgen bij iedere godsdienstige plicht die hij verricht. Hij gaat nu van zichzelf denken, dat hij niet alleen een uitwendig, maar ook een inwendig Christen is.

Hierover moet men zich niet verwonderen, want dit alles gaat de krachten van de natuur niet te boven, omdat iemand onder sterke invloed van het verbond der werken dit allemaal kan doen.

- 5 - Daarom wordt een nog diepere slag toegebracht. De Wet spreekt in zijn geweten, dat hij een overtreder was vanaf het uur zijner ontvangenis. De Wet neemt hem bij de keel, zeggende: Betaalt hetgeen gij schuldig zijt.

- 6 - Nu gaat de zondaar weer aan 't werk om een beledigd God te bevredigen en te verzoenen. Hij zucht diep, treurt bitter, roept met tranen om vergeving, totdat hij zijn hart gebracht heeft tot een waan, dat hij het gekregen heeft.

Maar de slag moet nog nader aan zijn hart zijn, eer de rank afvalt.

De Heere ontdekt er hem in de spiegel van de Wet aan, dat hij volgens Zijn Wet zondigt in alles, wat hij in eigen

kracht verricht; en daarom keert het vreselijke geluid weer terug in zijn oren: Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in ALLES, wat geschreven is in het boek der Wet om dat te doen.

Zo wordt hij verder afgebroken, zodat hij ziet niet in staat te zijn om aan de eisen van de Wet te voldoen.

- 7 - Als nu zo'n mens ziet, dat hij onmachtig is om al zijn schulden te betalen en toch op rust en troost uit is, doet hij wat hij kan om de Wet te vervullen en over wat hem dan nog ontbreekt probeert hij God te bewegen de wil voor de daad aan te nemen. Terwijl hij z'n plicht doet en een wil heeft om nog beter te doen, bedriegt hij zichzelf bij de vaststelling van de goedheid van zijn staat. *Hierdoor worden duizenden verdorven.*

Maar de uitverkorenen krijgen een andere slag. *De leer van de Wet* dringt op hun geweten in, betuigende dat het „het doen” is, en niet „het wensen te doen”, dat hier waarde heeft.

- 8 - Omdat hij ziet, dat hij met de Wet niet in het reine kan komen, probeert hij te bemiddelen. Hij smeekt Christus, om met Zijn gerechtigheid te vervullen wat aan de zijne ontbreekt. Zo komt hij tenslotte weer in een gezond vel te slapen. Velen personen zij op deze weg verongelukt. Daar is immers geen vermenging van de Wet met het geloof in dit werk. Het gaat met hem dan ook als met de man die droomde dat hij at, maar door de slag werd hij wakker en hij voelde de honger in zijn ziel.

- 9 - Daar hij zich nog steeds schaamt om te bedelen, probeert hij een verdrag met Christus te sluiten en hij belooft Hem plechtig een dienstknecht te willen zijn zo lang hij leeft, als Hij zijn ziel wil zaligen. Hierin vindt zijn ziel voor een tijd een valse en ongezonde vrede, totdat de Geest van de Heere een andere slag geeft om het toevlucht-zoeken in leugens af te snijden, want hij doet niets anders dan steeds maar het verbond sluiten

en weer verbreken. En hoe zou het ook anders kunnen, terwijl hij nog steeds aan de oude stam vast zit? *Veel mensen zijn al hun dagen bezig met deze vermenging van de Wet met het Evangelie.*

- 10 - De mens echter, in wie het werk tot een volkomen afsnijding van de oude stam voortgezet wordt, ontdekt bij de minste aanraking hoe verteerd de touwen zijn, waar zijn verbondsluiting aan vast zit. De verschrikingen van God worden op zijn geest verdubbeld; hij is verplicht zijn vasthouden aan zijn verbonden op te geven en hulp te zoeken langs een andere weg.

Eindelijk komt hij aan de deur van Christus als een bedelaar; maar het is nog een hoogmoedige bedelaar. Hij overweegt namelijk zijn hervorming van leven, zijn berouw, de ellende en de tranen die de zonden hem gekost hebben, zijn ernstige begeerten naar Christus, zijn gebeden en worstelingen om barmhartigheid en hij gebruikt die nu alle als geschenken om genade te krijgen. In zijn naderen tot de troon der genade legt hij hier geen klein gewicht op. Maar hier schiet de Geest des Heeren een hele bos pijlen in zijn hart, waardoor zijn vertrouwen in deze dingen wegzinkt en vernield wordt en in plaats van te denken dat hij toch nog beter is dan anderen, moet hij zichzelf erger zien dan wie ook. Een zonde, die hij voorheen nauwelijks zag, maar die hij nu tenslotte ziet in haar scharlaken kleuren, is *de zonde van zijn ongeloof*.

Bij het zien van *die* zonde wordt hij als met duizend pijlen doorstoken in z'n hart, omdat hij ziet, hoe blind dat hij voortgegaan is, al zondigende tegen het geneesmiddel voor de zonde en dat hij de ganse tijd van zijn leven het bloed van de Zoon van God vertreden en onrein geacht heeft.

- 11 - Als hij nu zo ver vernederd is acht hij zich de genade van Christus en de gunst van God geheel onwaardig; hij vlucht: echter niet naar Christus, maar van Hem. Indien hem nu gezegd wordt, dat hij bij Christus welkom is, antwoordt hij, dat zo'n verschrikkelijk, on-

waardig en heilloos mens als hij niet welkom kan zijn bij de Heilige Jezus. Hij kan niet en hij wil niet tot Christus komen en in Hem geloven, tenzij hij in een betere staat komt.

Daarop stelt hij nu de sterkste pogingen in het werk, om te verbeteren, wat vroeger verkeerd was; hij bidt ernstiger dan ooit, hij treurt bitterder en strijdt heftiger tegen de zonden in hart en leven.

Iemand zou denken, dat die mens nu wel vernederd genoeg is; maar ach!, duivelse hoogmoed verschuilt zich nog onder het kleed van al deze schijnnederigheid. Hij wil nog steeds maar niet komen, omdat hem een bruidstkleed ontbreekt, hoewel hij druk bezig is om er een klaar te maken. Dit is een droevig werk en daarom moet hij een nog diepere slag hebben, anders blijft hij verloren. Deze slag wordt hem gegeven door de bijl van de Wet in haar aanzettende kracht. De verdorvenheid wordt getergd, de lusten worden geweldig, en hoe meer zij worden tegengestaan, des te meer woeden zij.

Dan steken verdorvenheden hun hoofd op, waarvan hij tot nu toe niet wist, dat ze in hem waren. Hier is dikwijls Godverloochening, lastering en in één woord, verschrikkelijke dingen aangaande God en vreselijke gedachten aangaande het geloof, zodat zijn hart als een hel binnen in hem is. Verdorvenheden, die zich vroeger niet verroerden in vergeten hoeken, vliegen nu daarin op en neer als stof. Lees Rom. 7 : 8, 9, 10 en 13.

Dit is een slag die tot aan het hart gaat, en daardoor wordt zijn hoop, om zichzelf meer bekwaam te krijgen om tot Christus te komen, helemaal afgesneden.

- 12 - Nu is de tijd gekomen, dat de mens, die tussen hoop en wanhoop is, zich voorneemt tot Christus te gaan, zoals hij is.

Gelijk een stervend mens zichzelf uitstrekt, net voor zijn adem uitgaat, zo vergadert hij al de gebroken krachten van zijn ziel bijeen, terwijl hij nog met een enkele tak aan de oude stam hangt. Maar omdat de Heere van

plan is Zijn werk te voltooien, brengt Hij nog een andere slag toe, waardoor de rank geheel afvalt. De Geest van God ontdekt overtuigende aan de zondaar zijn totale onvermogen om één enig ding te doen dat goed is; en aldus sterft hij, Rom. 7:9.

En terwijl hij in die toestand is, ziende zichzelf waarschijnlijk weggevaagd te zullen worden met de vloed van Gods toorn, en nochtans onmachtig om ook maar één hand uit te steken om een tak van de Boom des Levens aan te grijpen, wordt hij opgenomen en ingeënt in de Ware Wijnstok, de Heere Jezus Christus, Die hem de Geest des geloofs schenkt.

Zo als het in de natuurlijke inenting gaat, zo gaat het hier ook in de geestelijke: Christus grijpt de zondaar, en de zondaar door Christus gegrepen zijnde, grijpt Hem aan; en zo worden zij één, Fill. 3:12."

Uit Bostons „Vier-voudigen staat" nemen we nog enkele regels over, hoewel het een moeilijke zaak is van dit boek afscheid te nemen, vooral als de volgende bladzijden het „in Christus zijn", d. w. z. het gelovig genadeleven in Christus gaan behandelen!

„De prediking van de Wet is ten zeerste noodzakelijk. Iemand die wil enten, moet noodzakelijk het snoeimes gebruiken. Zondaren hebben veel uitvluchten om bij Christus vandaan te blijven en veel dingen, waardoor zij zich vasthouden aan de natuurlijke stam. Daarom moeten zij zeer achterna gezeten worden en uit hun schuilhoeken en toevluchtsoorden van leugens gejaagd worden. - blz. 328 -.

Wanneer de gezegende Jezus zondaren zoekt om ze met Hem te doen ondertrouwen, vindt Hij ze verhard en afkerig. Zij willen met Hem niet spreken, totdat Hij ze verwond, gevangen genomen en gebonden heeft met korden *des doods*. Wanneer dit gebeurt is, vertoont Hij Zijn liefde aan hen en wint hun harten. - blz. 331 -.

Sommige mensen, zoals Ismaël, komen te vroeg voort;

zij worden geboren vóór de tijd van de belofte, Gen. 16:2; vergelijk Gal. 4:22 en vervolgens. Zij stellen zich tevreden met een bloot wetswerk en wachten niet tot de tijd van het Evangelie. Zij grijpen maar naar vertroosting en kunnen niet wachten tot die hun gegeven wordt. Zij halen op een dwaze manier hun verkwikking uit de Wet, die hen verwondde. Zij leggen de pleisters bij zichzelf op de wond, voordat die voldoende onderzocht is. De Wet, die strenge man, slaat hen hard en werpt vervloekingen en wraak op hun zielen in. Daarop gaan de mensen aan het hervormen, bidden, treuren en beloven, totdat hun geest weer bedaard is, en daarna *vallen zij weer in slaap in de armen der Wet*. Maar zij zijn nog nooit uit hunzelf en uit hun eigengerechtigheid geschud en tot Jezus Christus gebracht. - blz. 226 -.

Er zijn maar weinig mensen bezet met de vraag, hoe hun handel en wandel veranderd te krijgen, maar nog veel minder hoe hun natuur veranderd te krijgen. Zij gelijken hierbij op het oog, dat wel veel dingen ziet, maar nooit zichzelf.

Maar er zal geen hoop op herstelling kunnen zijn, vóór dat elk van u de plagen van z'n eigen hart ziet."

Na Boston laten we Dr. John Owen eens even aan het woord.

„Bij U is vergeving", verklaring van Psalm 130. Door Dr. John Owen; uitgave J. P. v. d. Tol - Dordrecht, 1967. „Wij hebben aangetoond, dat de eerste ontdekking van vergevende genade geschied is aan Adam, terstond na de val. Maar hoe was toen zijn staat en toestand? Hoe was hij vóór het ontvangen van deze grote verborgenheid gesteld, toen die het eerst geopenbaard werd (Gen. 3:15)?

Dit schijnt een opmerkelijke regel te zijn van Gods handelwijze in dezelfde zaak, want wat het eerst is in z'n soort, is een regel van alles wat daarop volgt. Welnu, wat was Adams toestand, toen de openbaring van ver-

geving voor het eerst aan hem geschiedde?

Het is uit de geschiedenis bekend: hij was overtuigd van zonde, bevreesd voor straf en hij lag bevende voor Gods voeten. Toen is hem de vergeving geopenbaard.

Zo stelt de psalmist het ook in deze psalm, vers 3: Zo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan?

Zijn gedachten zijn vol van de verdiensten der zonden en van het onvermijdelijk en eeuwig verderf, indien God met hem naar de eis van Zijn Wet zou handelen.

In deze toestand wordt hem door de Heilige Geest die grote ondersteuning van vergeving bij God ingeboezemd. Wij weten het werk dat onze Zaligmaker daarover gehad heeft met de Farizeeën. „Zijn wij dan ook blind?“, zeggen zij. „Neen“, zegt Hij: „Gij zegt: Wij zien; zo blijft dan uw zonde“, Joh. 9:40, 41.

„Het is tevergeefs tot zulke mensen als gij zijt, van vergeving te spreken, gij moet noodzakelijk in uw zonden blijven. Ik ben niet gekomen om zulke rechtvaardige personen te roepen als gij zijt, maar zondaars tot bekering; die niet alleen zodanig zijn, zoals gij dat ook - en wel bij uitstek - zijt; maar die dat weten, en daarom over hun verloren toestand gevoelig zijn. Die gezond zijn hebben de Medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn. Zo lang gij schijn-rechtvaardig en gezond zijt, heeft het geen nut, tot u van vergeving te spreken; gij kunt dit toch niet verstaan, en ook niet ontvangen.“

Het is derhalve onmogelijk, dat iemand op een behoorlijke wijze zou geloven in de vergeving die bij God is, tenzij hij op een behoorlijke wijze van te voren overtuigd is van zonde in zichzelf. Indien het braakland niet geëbraakt is, zal het tevergeefs zijn het zaad van het Evangelie daarin te zaaien. Er is in deze waarheid noch leven, noch kracht, noch zoetheid, tenzij er een deur geopend wordt, door de overtuiging der zonde.

Laat ons op deze grond ons onderzoek vervolgen, n. l.

wat betreft de roemers op hun wetenschap in deze verborgenheid.

Gij gelooft dat er bij God vergeving is, niet waar? Ja, zult gij zeggen.

Maar zijt gij van zonden overtuigd *geweest*? Jawel, gij weet goed genoeg dat gij zondaren zijt. Maar antwoordt nu eens aangaande de natuur van deze overtuiging van zonden, die gij zegt te hebben. Is die niet uit deze twee inmengsels samengesteld, n. l. uit een algemeen begrip dat gij zondaren zijt, zoals alle mensen zijn en, uit bijzondere ontrustende overdenkingen omtrent uzelf, wanneer op enige uitbrekingen van de zonde, uw geweten u beschuldigt, bestraft en veroordeelt?

Ja, zult gij zeggen, wat verlangt gij meer van ons?

Dit is echter niet de overtuiging waar wij naar vragen; want die is een werk van Gods Geest door het Woord; doch waar gij van spreekt, is een bloot natuurlijk werk, waarvan gij u net zo min kunt ontdoen, als gij ophouden kunt mens te zijn. Dit zal u niet helpen tot vergeving. Maar mogelijk zult gij zeggen, dat het bij u verder gegaan is; dat deze dingen in u haar uitwerking gehad hebben.

Welnu, laat ons een weinig beproeven of uw voortgang geweest is naar de wil van God; dus: of dit onverwinnbaar beletsel uit u is weggenomen of niet. Want ofschoon alle overtuigde mensen de vergeving niet geloven, zo gelooft nochtans niemand, die alzo niet overtuigd is geweest.

Zijt gij dan gevoelig gemaakt over uw toestand van nature? Weet ge wat het is, vervreemd te zijn van het leven Gods, en aan Zijn toorn onderworpen te wezen? Zijt gij van die algemene vijandschap tegen de wil Gods, die in uw hart is, overtuigd geweest? Weet gij wat het is, in vijandschap tegen God te staan? Is de onuitsprekelijke menigte uwer zonden u door de Wet van God ordentelijk voor ogen gesteld? En hebt gij wel overwogen wat het is voor zondaren, ja voor zulke zondaren als

gijlieden zijt, met een rechtvaardig en heilig God te moeten handelen? Heeft de Heilige Geest in uw harten een ernstige erkentenis van al deze dingen gewerkt, en heeft Hij die op u doen hechten en doen bijblijven?

Indien velen van u naar waarheid op deze vragen zouden antwoorden, zullen zij moeten zeggen, dat zij inderdaad alzo niet zijn geoeffend geweest.

Gij hebt wel dikwijls van deze dingen gehoord (BLIJK-BAAR HAD MEN TOEN DE RECHTE WOORDVERKONDIGING NOG! - J. A. -), maar te zeggen dat gij dit werk doorgegaan zijt en daarvan ondervinding *hebt gehad*, dat kunt gij niet.

Dan zeg ik, dat gij onkundig en vervreemd zijt van de vergeving, omdat gij onkundig en vreemdelingen zijt van de zonde.

Maar, indien gij zegt dat gij deze zaken wel overwogen hebt, en dat gij verzekerd zijt, dat gij grondig van zonden overtuigd zijt geweest, dan zal ik u nog een vraag stellen: Welke uitwerkingen heeft deze overtuiging in uw hart en uw leven voortgebracht?

Zijt gij met verbaasdheid en ontsteltenis des geestes vervuld geweest? Hebt gij met vreze en verschrikkingen te worstelen gehad? Misschien zult ge zeggen: „Nee.” Welnu, ik wil hier in alle ernst met u handelen. Heeft het u vervuld met walging, ja zelfs met verfoeiing, met zelfveroordeling en vernedering? Indien het iets anders voortbrengt, dit zal ze vooral voortbrengen. Hebt gij hier geen kennis van, dan is er billijke reden van vrees, dat al uw andere voorgevingen van geen waarde zijn.

Waar geen werk van overtuiging der zonde is, daar is geen geloof van vergeving, wat men ook voor het tegendeel zou mogen voorwenden. Hoe veel ijdele roemers dit zwaard zal afsnijden, is duidelijk.” - blz. 247, vv. -.

„De rechtvaardiging uit het geloof.”

Door John Owen; uitgave A. Fisscher - Utrecht, 1872.

„In het kort: De orde van deze dingen mag men opmaken uit Gods handeling met Adam, zoals we reeds met een

woord te kennen gaven. Hier zijn drie trappen op te maken:

- 1 - Het openen van de ogen des zondaars, om hem te doen *inzien* de onreinheid en schuld der zonde in het vonnis en de vloek der Wet aan het geweten toegepast, Hand. 2:37. Dit veroorzaakt in het gemoed van de zondaar de hier voren vermelde dingen en drijft hem aan tot al de plichtsbetrachtingen, die er uit voortvloeien. Want mensen in en onder hun eerste overtuigingen oordelen gemeenlijk niet anders, dan dat zij, omdat hun staat boos en gevaarlijk is, verplicht zijn die te verbeteren en dat zij zulks ook kunnen doen en zullen doen, indien zij er zich op toe leggen.

Maar al deze dingen ter bevrijding en verlossing van het vonnis der Wet zijn niets meer en niets anders dan vijgebladeren en een-zich-verbergen!

- 2 - Gewoonlijk behaagt het God door Zijn voorzienigheid of door de bedeling van Zijn Woord, op een bijzondere wijze leven en klem aan dit werk der Wet te geven; en dit beantwoordt aan de beschuldiging welke Hij tegen Adam uitsprak op zijn poging om zich te verbergen. Hierdoor wordt des zondaars mond gestopt en hij leert aan de ene kant *beseffen*, dat hij schuldig staat voor God en aan de andere kant, dat er geen hulp noch redding te verwachten is van al zijn droefheid, noch van al zijn plichtsbetrachtingen, waartoe hij zich bevljigtde.

- 3 - In deze toestand is het een loutere daad van vrijmachtige genade - zonder enig opzicht tot die voorafgaande dingen - de zondaar te roepen tot het geloof in de belofte tot rechtvaardiging des levens.

Dat is Gods orde; evenwel zó, dat alles wat aan zijn roeping tot het geloof voorafgaat, geen oorzakelijke invloed daar op heeft.” - blz. 85-.

„Een verhandeling aangaande de Heilige Geest.”

Door John Owen; uitgave D. Donner - Leiden, 1893.

„In en op des mensen ziel worden enige inwendige gees-

telijke uitwerksels gewerkt, waarvan het verkondigde Woord de onmiddellijke werktuigelijke oorzaak is, die gewoonlijk het werk van de wedergeboorte of de ware bekering tot God voorgaan. Deze zijn te brengen tot drie hoofdzaken:

-1- Verlichting. -2- Overtuiging. -3- Hervorming. Voordat verlichting en overtuiging hun werk doen is er wel het geweten, maar daar de natuurlijke mens huichelarij aanziet voor gerechtigheid, doet dit zijn werk niet. Gaat echter de Wet inwendig geestelijk werken tot verlichting en overtuiging, dan werkt zij altijd op het geweten.

Dingen, waarover men zich vroeger nooit druk maakte, worden nu door het geweten veroordeeld. En deze oordelende macht van het geweten gaat gelijk op met de verlichting, die zij ontvangt.

Veel mensen bedriegen zich echter in dit geval. Wanneer dit werk van verlichting, overtuiging en hervorming bij hen plaats heeft, spreken zij van vrede tot hun ziel. Daardoor zal het hen in deze weg nooit tot een zaligmakende overtuiging voeren, maar het wordt zodoende een middel tot hun geruststelling voor het tegenwoordige leven, en een middel tot hun verderf voor het toekomstige.

Men rust in deze zaken van verlichting, overtuiging en hervorming, alsof zij het gehele werk Gods beheldden aan onze zielen en alsof zij het wezenlijke van ware genade uitmaakten!

Dit is de staat van velen, terwijl zij zich optrekken aan een uitwendig net en zedelijk leven en een nauwgezet waarnemen van godsdienstplichten.

Het komt echter allemaal voort uit een geheel vijandig vleselijk gemoed.

In hun eigen natuur zijn de verlichting, de overtuiging en de hervorming echter goed en nuttig en stoffelijke voorbereidingen tot wedergeboorte, die het gemoed schikken tot het ontvangen van Gods genade." -blz. 239, vv. -.

„Zo is de ontdekking op zichzelf al genade en deze kennis van Gods gerechtigheid en gestrengheid *ge-loofskennis (!)*. Er is geen toeleidende weg tot de genade die in Christus Jezus is." Aldus Ds. Huisman in z'n referaat „De Heilige Geest in ons persoonlijk leven." Als deze predikant dan als inleiding op dat referaat John Owen citeert uit de voorrede van „Een verhandeling aangaande de Heilige Geest", dan moet hier toch wel sprake zijn van een totale verblinding ten aanzien van de leer der Wet. Zoals gezegd staat Ds. Huisman hierin niet alleen.

Wij vervolgen ons onderzoek.

Van het boekje „Een leidsman tot Christus", van Dr. S. Stoddard - waarvan kort geleden een nieuwe druk verscheen bij J. P. v. d. Tol te Dordrecht - kunnen wij niet nalaten ook iets op te nemen, al moeten wij ons dwingen niet veel meer uit dit werkje over te schrijven.

„Een leidsman tot Christus", of, Hoe men zielen moet besturen, die werkzaam zijn tot bekering.

Door S. Stoddard; uitgave J. P. v. d. Tol - Dordrecht, 1972.

„Het werk van voorbereiding maakt het werk van de nieuwe schepping niet gemakkelijker, want nadat de mensen een werk van voorbereiding hebben doorge-maakt, heerst de zonde nog even krachtig in hen als te voren. De voorbereiding vernietigt in het allerminst het grondbeginsel niet; een mens kan daardoor niets uit-werken, om God te helpen genade in hem te planten. Ook kunnen mensen, die geen voorbereiding hebben on-dergaan, niets doen om God te beletten genade in te planten.

Nochtans is het zeer overeenkomstig de rede, dat de Geest een werk van voorbereiding werkt, voordat Hij genade instort.

Het is toch de plicht der leraars zulke dingen aan zondaren te prediken, welke geschikt zijn, om deze voorbereiding te werken. Zij zijn verplicht de bedreigingen der Wet, de onbekwaamheid van de mens en Gods vrijmachtigheid of soevereiniteit te prediken.

Ja, het is Gods manier van werken, dat Hij met mensen handelt naar de wijze der mensen. De mens is een redelijk schepsel en daarom handelt God met hem in een zedelijke weg; *Hij overtuigt hem*. Mensen laten hun vijanden zich aan hen onderwerpen, vóór zij hun vergiftenis schenken; zo handelt God ook.

Bovendien is het de plicht van een zondaar, die dingen te doen, waarin de voorbereiding bestaat; het is zijn plicht God te zoeken, zich te verbeteren en zich volkomen, volstrekt, aan God te onderwerpen.

Het is dan ook geen wonder, dat God hun dat voorhoudt; ja zelfs is er een volstreekte natuurlijke noodzakelijkheid, dat een mens wordt voorbereid, voordat hij gelooft.

Een mens kan geen geloof oefenen, zolang niet het hart daartoe is voorbereid door een besef van gevaar en van de ongenoegzaamheid van andere dingen. Als hij het gevaar niet ziet, waarin hij verkeert, kan hij ook geen reden zien waarom hij tot Christus zou komen.

Wanneer men niet ziet, dat men onder toorn ligt; hoe kan men dan tot Christus komen, om van toorn verlost te worden?

Zolang een mens zich *inbeeldt*, dat hij zichzelf kan helpen, zal hij niet tot Christus komen om geholpen te worden. Een mens kan niet op Christus alleen vertrouwen, zolang hij niet uit zichzelf gedreven is; hij kan niet als hulpeloos en verloren komen, zolang hij niet ziet, dat hij dat is, Fill. 3:3.

Aangezien er zulk een werk van voorbereiding is, dat de vereniging van een mens met Christus voorafgaat, moet het noodzakelijk van groot belang zijn voor ontwaakte zondaren, dat zij onder dit werk recht geleid worden.

Die de beste leidlieden hebben kunnen nog verloren gaan, maar er komen er zonder twijfel velen om *uit gemis van gepaste leiding*.

Sommigen worden, nadat zij een tijd in onrust verkeerd hebben, mismoedig omdat zij denken dat hun zoeken toch tevergeefs zal zijn en daarom geven zij hun pogingen om bekeerd te worden op.

Weer anderen zwerven heen en weer onder vrees en hoop, evenals de kinderen Israëls in de woestijn, tot dat zij sterven; zij kunnen niet gerust in de zonde leven en zij kunnen de weg van verlossing niet vinden.

Veel anderen worden na wat verontrusting weer vertroost door de gedachte dat zij vrede met God hebben. Onbedreven geneesheren helen de wond op het lichtst en overreden ze dat de bitterheid des doods is geweken.

HELE MENIGTEN VAN ZIELEN GAAN VERLOREN DOOR DE ONWETENDHEID DERGENEN, DIE HEN OP DE WEG NAAR DE HEMEL MOESTEN LEIDEN; ZIJ WORDEN OPGEKWEKT MET IJDELE HOOP, DAT ZIJ IN EEN STAAT VAN ZALIGHEID ZIJN, VOORDAT ZIJ DE WEG TOT CHRISTUS NOG NIET VOOR DE HELFT HEBBEN AFGELEGD. - blz. 15 en 16 -.

Wat de wijze van overtuiging betreft: die geschiedt trapsgewijs.

God brengt de mensen niet ineens tot het kennen van hun harten; Hij handelt net als de heelmeeester, die langzamerhand de wond tot op de bodem doorzoekt. God konde mensen ineens hun harten grondig doen kennen, zoals bij de stokbewaarder, toen hij bekeerd werd; maar dan zouden zij niet zoveel ondervinding hebben van de bedriegelijkheid en verdraaidheid van hun harten.

Gewoonlijk toont Hij het hun langzamerhand en duurt het een lange tijd, voordat zij het leren kennen. Soms zien zij iets van hun hart, en dan weer krijgen zij er een tamelijk goede gedachte van. Zij hebben veel gedeeltelijke ontdekkingen van hun hart; soms vorderen ze in de onderscheiden kennis hunner harten en dan weer gaan ze

er in achteruit; dan winnen zij eens grond en dan weer verliezen zij het. Soms schijnt het alsof zij het dadelijk zullen leren kennen en dan weer is er voor lange tijd een stilstand. Er verloopt veel tijd, voor zij zichzelf grondig leren kennen: de mensen verkeren soms jaren in onrust, voordat zij er toe komen.

Vraag: Wat moet een mens van zijn hart kennen, voordat hij bekeerd is?

Antwoord: In het algemeen moet hij er zoveel van kennen als voldoende is, om hem af te brengen van het vertrouwen op zijn eigengerechtigheid en zijn eigenkracht. Sommige mensen hebben veel meer kennis van hun hart dan anderen. Zij zien veel bijzondere bedriegerijen en werkingen der verdorvenheden, die andere mensen niet zo zien, en niemand kent voor zijn bekering zijn hart zo, dat hij er niet, nadat hij bekeerd is, veel meer van kan leren kennen. Zoveel moet echter ieder mens er van kennen als genoegzaam is, om hem van het vertrouwen op zichzelf te doen afzien.

Het is de kennis van zijn hart, waardoor hij zijn vertrouwen op zichzelf verliest.

Al hoort hij nog zoveel van de ongenoegzaamheid, hij zal op zichzelf blijven vertrouwen zolang zijn hart voor hem verborgen blijft, doch wanneer hij dat grondig krijgt te zien, is het onmogelijk, dat hij er op blijft vertrouwen, want dan ziet hij, dat er niets in is, om zijn vertrouwen op te stellen.

Hierbij moeten we letten op de volgende bijzonderheden: Hij moet zien, dat hij onder de heersende kracht der zonde is. Indien iemand zich inbeeldt, dat hij niet zeer geneigd is om de zonde te doen, of dat zijn verdorvenheden enigermate gedood zijn, dan zal hij zichzelf op die grond aan God opdragen, en hij zal niet inzien, dat het rechtvaardig en billijk is, dat God hem veroordeelt. Het is niet volstrekt noodzakelijk dat hij een persoonlijk gezicht krijgt van elke verdorvenheid, die in zijn hart is, doch hij moet zien, dat hij onder de heerschap-

plij der zonde is: dat een geest van eigenliefde in hem heerst en dat zijn hart het tegenovergestelde is van wat goed is.

Hij bevindt zulke werkingen van hoogmoed, ontevredenheid en vijandschap tegen Christus, dat het hem een bewijs is, dat hij een afschuwelijk hart heeft; dat het als het hart van een duivel is, net zo vol van zonde als een pad vol is van vergif. (Rom. 7 : 9).

Ook is er niet het minste goed in hem. Hij heeft geen geneigdheid tot iets, dat goed is; ook geen aanleg of geschiktheid voor wat goed is; hij heeft er niets van.

Het kan zijn, dat hij niet van iedere genade in het bijzonder denkt, dat hij daarvan ontbloot is, doch hij ziet, dat hij *volkomen zonder geestelijk leven* is, dat hij geen macht heeft, om iets goeds te doen, dat hij dood in zonde, rampzalig, ellendig, arm, blind en naakt is.

Van tevoren was hij overtuigd, dat hij zwak was; maar nu ziet hij, dat hij dood is; vroeger dacht hij, dat hij weinig kracht had, maar nu ziet hij, dat hij ze in het geheel niet heeft. Er is geen sprankeltje goedheid in hem, noch enig vermogen om haar te verkrijgen; hij is van al zijn volmaaktheden ontdaan en ziet zich volkomen verstoken van alle goed. Hij heeft *geen* liefde, *geen* droefheid naar God, *geen* dankbaarheid, *geen* nederigheid, *geen* geestelijke begeerten. Die vertoningen die hij had, zijn alle uit zijn gezicht verdwenen, hij kan niets doen; er is *geen* beginsel van enigerlei goed in hem. Al is hij bevoorrecht met allerlei hulpmiddelen, toch is het geheel boven zijn vermogen om zijn hart tot een goede gestalte te brengen. Hij bidt, maar er is geen goed in zijn gebeden en hij is onbekwaam, om er ook maar iets in te brengen. Hij is niet in bezwijming, en toch is er met kunstmiddelen en wrijven geen leven in te krijgen, maar hij is eeuwig dood in de zonde, tenzij God er een beginsel des levens in belijft te leggen.”
-blz. 78, 79, 80-

De lezers zouden er zeer verstandig aan doen dit

boekje van Stoddard aan te schaffen, te gaan lezen en te gaan bestuderen.

In de oorspronkelijke Engelse uitgave staat op het titelblad van het boekje nog het volgende vermeld: „Samengesteld tot hulp van jonge predikanten en ook dienstig voor particuliere christenen, die naar de weg naar Sion vragen.”

Wij zijn er van overtuigd, dat het ook voor oudere predikanten zeer nuttig zou kunnen zijn, dit werkje te gaan bestuderen.

We keren toch nog even terug naar detijd van de reformatie. Natuurlijk moeten we een keus doen om niet veel te uitgebreid te worden. We zouden trouwens - wat het onderwerp betreft - steeds weer in herhaling vallen.

Luther, Calvijn, Zwingli, en al die andere reformatoren, waren het namelijk in de stukken, die de zaligheid raken, VOLKOMEN met elkaar eens.

Daarom laten we uit de reformatietijd alleen Olevianus en Paleario nog aan het woord.

„Van de getuigenissen van het Genadeverbond.”

Door Caspar Olevianus; uitgave Het reformatorische boek - Den Haag, 1963.

„Het getuigenis van deze natuurlijke verbintenis, heeft God willen openbaren in de wet der natuur, die in de harten van Zijn redelijke schepselen ingedrukt is, en in de Goddelijke Wet der tien geboden. Welke beide wetten, uit kracht der schepping, de mens verbinden tot gehoorzaamheid. Of tot straf, dat is, tot een vervloeking of veroordeling om de ongehoorzaamheid en ongerechtigheid, totdat er verzoening geschiede, en wel nadat de veroordeling van het nog aanstaande oordeel reeds geveld is in het geweten, waarin God Zijn rechterstoel heeft opgericht en in de bekrachtiging der Wet, door de mond Gods uitgesproken, Deut. 27 : 26.

Door het verkondigen van dit getuigenis der Wet, waar-

van we een zeer fraai voorschrift en afbeeldsel vinden in Romeinen 1 en 2, wordt de mens overtuigd van zonden en van de verdoemenis, die reeds op hem ligt.

Hetgeen de apostel noemt „onder de zonde te zijn”, dat is, om de zonde reeds onder de verdoemenis te zijn en te blijven, totdat er verzoening geschiede. Want de apostel beschuldigt de mens niet van toekomstige zonden, maar overtuigt hem van reeds aanwezige zonde-schuld. Hij zegt niet, dat de toorn Gods uitgestort zal worden, maar reeds uitgestort is (Rom. 3 : 9).

Deze waarheid nu veroorzaakt de verschrikkingen van het geweten, die voor de uitverkorenen een zekere voorbereiding zijn tot het geloof (Rom. 7 : 9, 10, 24).

Van deze voorbereiding tot het geloof spreekt Christus in Joh. 16 : 9: „De Heilige Geest zal de wereld overtuigen van zonde, omdat zij in Mij niet geloven.”

De Heilige Geest zal de mens overtuigen dat zij GEHEEL verdorven zijn, en dat buiten Christus de zonde in de wereld *heerst*. benevens dat de mensen van nature in Christus niet geloven en van Hem vervreemd zijn.

Het is wel het eigen werk der Wet het geweten voor Gods rechterstoel te roepen en met schrik te verwonden (Rom. 3 : 20): „door de Wet is de kennis der zonde”, maar het Evangelie kan niet behoorlijk verkondigd worden, of het brengt de mens van de zonde tot de gerechtigheid en van de dood tot het leven over (2 Cor. 4 : 5-7; 1 Petr. 2 : 9, 10). Daarom is het noodzakelijk dat het Evangelie dit uit de Wet put.

En gelijk de Wet, overtuigende van zonde, aantoonde dat de mensen van nature, dat is zolang zij door het geloof met Christus niet zijn verenigd, onder de vloek zijn, benevens ook onze onmacht aantoonde, dat wij noch de vloek van ons kunnen wegnemen, noch van onszelf krachten hebben om God te gehoorzamen, zo biedt het Evangelie Christus aan als een Zaligmaker.

Kort gezegd: eerst overtuigt God ons en ons zaad ons door het getuigenis van de Wet van zonde; dan biedt Hij

aan ons en onze kinderen de genade aan. Derhalve op deze wijze wil God door het gebruik van de sacramenten ons bevelen, dat wij betuigen zouden, door Gods Wet overtuigd te zijn geworden, dat wij van de Schepper en het recht van de schepping afgefallen zijn en met ons zaad tot de Verlosser, Die het Evangelie ons aanbiedt, de toevlucht nemen, dat is Christus, Die met het Genadeverbond bekleed is." - blz. 297 -.

Van Paleario nemen wij wat over uit zijn boekje „De weldaad van Christus”. Hiervan verscheen eind vorig jaar een nieuwe druk. Voor nog geen vijf gulden is het bij de bekende boekhandelaren verkrijgbaar.

Aonio Paleario werd op 3 juli 1570 om zijn geloof verbrand.

„De weldaad van Christus”.

Door Aonio Paleario; uitg. Den Hertog - Utrecht, 1971.

„Daar is geen taal bekend, waarin ook maar het duizendste gedeelte van onze ellende kan worden uitgedrukt; want na door Gods eigen handen te zijn voortgebracht, hebben wij het beeld Gods verloren en zijn, naar ons gehele zijn en wezen, de duivel gelijk geworden, omdat wij graag doen wat hij wil en een afkeer hebben van alles wat hem mishaagt.

Daar wij nu de buit zijn geworden van zo'n boze geest, zo is er ook geen zonde zo groot, waaraan niet een ieder van ons zich graag zou overgeven, indien de genade van God ons daarvoor niet bewaarde.

Willen wij het beeld Gods weer gelijk worden, zo is het vóór alles noodzakelijk, dat wij onze ellende gevoelen en erkennen.

Wij kunnen niet de verschuldigde dank aan de Heere Jezus brengen, als wij niet gekomen zijn tot bewustheid van de zwaarte onzer schuld, en tot de overtuiging van het dodelijke onzer krankheid, die door besmetting van onze eerste ouders op ons is overgegaan. - blz. 14, 15 -.

Wanneer de mens in de Wet inziet als in een heldere

spiegel, ontdekt hij al spoedig zijn krankheid en zijn onvermogen om de geboden Gods behoorlijk op te volgen en zijn Schepper de eer en liefde te betonen, die hij Hem schuldig is.

Daarom bestaat de eerste taak der Wet daarin, dat zij de zonde leert kennen, wat door de heilige apostel Paulus in Romeinen 3 bevestigd wordt, terwijl hij op een andere plaats zegt: Ik kende de zonde niet dan door de Wet, Rom. 7 : 7.

Een tweede taak der Wet is, dat zij de zonde meerder doet worden.

Vervreemd toch van de gehoorzaamheid aan God, en dienstknechten des duivels geworden, vol van verkeerde neigingen en begeerlijkheden, kunnen wij het niet verdragen, dat God onze boze lusten tegengaat, en worden zij steeds meerder in gelijke mate als Hij ze tracht te stuiten. Van daar zegt de heilige Paulus, dat de zonde bovenmate werd zondigende (Rom. 7 : 13). De zonde - zo schrijft hij in Rom. 7 : 8 en 9 - was dood; toen echter de Wet - het gebod - kwam, is zij weer levend geworden.

De derde taak van de Wet bestaat daarin, dat zij de openbaarmaking bevat van de gramschap en het oordeel Gods, dat hen, die Zijn geboden niet volkomen vervullen, met de dood en met de eeuwige straffen bedreigt. De Heilige Schrift toch zegt, (Deut. 27 : 26): Vervloekt zij, die de woorden dezer Wet niet zal bevestigen, doende dezelve; terwijl de heilige Paulus de Wet een bediening des doods noemt (2 Corinthe 3 : 7) en zegt, dat zij toorn verwekt, (Romeinen 4 : 15).

Als nu de Wet de zonde ontdekt heeft, en die meerder deed worden, en daarbij de gramschap Gods geopenbaard heeft, die de zondaar met de dood bedreigt, zo wordt haar vierde taak daardoor bereikt.

De vierde taak der Wet is, dat zij de mens beangst maakt. Hij geraakt in vertwijfeling, want hij zou wel graag de geboden Gods nakomen, maar hij voelt klaar en duidelijk dat hem dit onmogelijk is.

Daarom geraakt hij in opstand tegen God, en zou hij Hem wel willen vernietigen, daar niets hem zozeer pijnigt als de vrees voor Zijn oordeel en Zijn straffen. De Heilige Paulus zegt dan ook (Rom. 8:7) dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God, omdat het zich der Wet Gods niet onderwerpt en dit ook niet doen kan. De vijfde taak der Wet en haar eigenlijk meest heerlijk en belangrijk doel bestaat daarin, dat zij de mens de noodzakelijkheid doet gevoelen om tot Christus te gaan. Alles komt echter daarop aan, dat wij diep van onze krankheid en ellende overtuigd zijn en die erkennen. En als wij nu zo onze krankheid door middel van de Wet hebben leren kennen en erkennen, dan wijst Johannes de Doper ons als met de vinger op de meest liefdevolle geneesheer, waar hij zegt: Ziet het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt, Joh. 1:29." - blz. 18 en 20-

Het zal niet ondienstig zijn ook nog een paar Schotse godgeleerden over de noodzakelijkheid van een werk der Wet tot ontdekking en overtuiging van uitverkoren zondaren te raadplegen.

„Het sterven aan de Wet en het leven naar het Evangelie.” Door Ralph Erskine; uitgave Romijn & Van der Hoff te Gorinchem, 1968.

„Het sterven aan de Wet is een pijnlijk sterven. Het is als het afkappen van de rechterhand en het uitsteken van het rechteroog.

De mens heeft geen zin om van de Wet te scheiden. Het is voor hem zo vanzelfsprekend om Gods gunst op zijn eigen gehoorzaamheid en zijn eigen doen te verwachten, als het voor hem de natuurlijkste zaak is zijn adem in te halen.

Voor hen, die nog aan het „doe dat en gij zult leven” van het eerste verbond getrouwd zijn, is dit de natuurlijke taal van hun hart: „Indien wij ons best doen, zo zal God ons wel aannemen.”

O, wat pijnlijk en smartelijk is het, om van die weg afgebracht te worden!

Aan de Wet te sterven is de meest onnatuurlijke en wonderlijkste leer!

Veel angst en smart van overtuiging en vernedering moet er gedragen worden, eer er een rechte gedachte van aan de Wet te sterven geboren kan worden. - blz. 21 -

Hieruit kunnen wij ook zien, de noodzakelijkheid van een werk der Wet, tot overtuiging en vernedering en hoeveel daarvan noodzakelijk is, om hen te doen sterven aan de Wet, opdat zij Gode leven mogen.

Zoveel overtuiging is er nodig, als het de mens los zal maken van het verbond der werken en als het hem van zijn eigen gerechtigheid zal doen afscheiden en hem doen uitroepen: „Onrein!, onrein!, schuldig!, schuldig!!”

Opdat, langs deze weg, zijn vertrouwen op zichzelf gedood moge worden en opdat hij, door de Wet der Wet gestorven, zijn toevlucht moge nemen onder het dekkleed van Christus' gerechtigheid tot rechtvaardigmaking en opdat hij, aan de Wet gestorven zijnde, Gode leven mocht.

Zolang de mensen dit werk der overtuiging uit de Wet niet hebben, die hen aan de Wet doet sterven, zo richten zij - op z'n best genomen - een gerechtigheid op van hun eigen werk, hetwelk hen uit de hemel zal houden, net zo goed als zonden dat zullen doen.

Dit maakt de poort des hemels een enge poort, omdat zij zullen zoeken in te gaan op een wettische wijze en toch zullen zij niet kunnen. En dit doet de weg, die naar de hel leidt, een brede weg zijn; ja, zo breed, dat hij al diegenen die buiten Christus zijn, binnen laat, en dat zowel de openbare goddelozen, als de zelfrechtvaardigen.

Er is maar één weg naar de hemel en die is Christus! Maar er zijn verscheidene wegen naar de hel en in het bijzonder deze twee.

Sommigen wandelen in een meer reine weg van eigen gerechtigheid en anderen weer in een meer vuile weg van openbare goddeloosheid. Beiden ontmoeten zij elkander

op het einde van de weg, en dat is het centrum van hun verdoemenis.

O, hoe noodzakelijk is het dan een werk van overtuiging der Wet te hebben, om de goddeloze te overtuigen van zijn zonden en om de zelfrechtvaardige te overtuigen van de noodzakelijkheid van een betere gerechtigheid, opdat zij aan de Wet mogen sterven en dus Gode leven." -blz. 54 -.

De volgende Schotse predikant, die wij willen citeren, is Dr. Th. Halyburton. Uit een van z'n werken, getiteld „Het groot belang der zaligheid”, zouden we ook graag de Voorrede overnemen van een zekere Hugh Kennedy, destijds (+ 1740) predikant van de Schotse kerk te Rotterdam. Vanwege het bestek van deze brochure is dat helaas niet mogelijk. Wij vervolgen ons onderzoek bij Halyburton.

„Het groot belang der zaligheid.”

Door Dr. Th. Halyburton; uitgave Romijn & Van der Hoff te Gorinchem, 1972.

„Wij zullen aantonen, wie de overtuigde zondaar is, die op zijn geloof in de Heere Jezus Christus de zaligheid zal beërven. Ik zal zijn hoedanigheid in de weinige volgende bijzonderheden, voor zover ik oordeel, dat die tot ons tegenwoordig oogmerk nodig zijn, aan u voorstellen.

Dat dit noodzakelijk is, blijkt duidelijk, omdat niemand gezaligd kan worden dan dezulken, die geloven; en niemand kan geloven, dan alleen overtuigde en ontwaakte zondaren.

De hoedanigheid van zo iemand is gelegen in de volgende zaken:

- 1 - Hij is een goddeloze. Het zijn alleen goddelozen, die door het geloof in Jezus gezaligd worden; degene die niet werkt, maar gelooft in Hem, Die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid, Rom. 4:5. Mensen, die niet goddeloos zijn,

hebben Jezus niet nodig; en mensen, die zichzelf niet als goddelozen beschouwen, zullen nooit naar Hem uitzien.

- 2 - Het is iemand, die zichzelf om deze reden, ziet blootgesteld aan het oordeel Gods, dat rechtvaardige, rechterlijke vonnis, dat degene, die de zonde doet, des doods waardig is. Hij ziet, dat hij open ligt voor de vloek der Wet, en voor de dood, waar de Wet de zondaren mee bedreigt.

Wanneer de Wet zegt, dat de ziel die zondigt zal sterven, dan hoort de zondaar zijn eigen oordeel in dat vonnis, omdat hij zijn naam daarin vindt.

Het vonnis is tegen de ziel, die zondigt; en hij is zich bewust een zondige te zijn.

- 3 - Het is iemand, die zichzelf veroordeelt. Hij hoort niet alleen, dat de Heere het vonnis tegen hem uitspreekt, maar hij voelt ook het vonnis tegen zichzelf. Zo is het met elk overtuigd zondaar gesteld. Hij is net zo streng over zichzelf, als de Heere of Zijn Wet kan zijn; over wat voor zaken Die hem ook beschuldigen, hij neemt ze aan; alles wat zij besluiten tegen hem te doen, onderschrijft hij als rechtvaardig, zeggende: De Heere is rechtvaardig, want ik heb overtreden.

- 4 - Het is iemand, wiens mond gestopt is, zoals de apostel zegt, Rom. 3:19. Hij heeft gezondigd en is zich bewust, dat hij dat niet verbergen kan; hij is schuldig en daar is geen verschoning; hij is aan alle zijden in- en opgesloten onder de zonde, zoals de Schrift zegt, Gal. 3:22: Maar de Schrift heeft het alles onder de zonde besloten. Volgens de kracht van de oorspronkelijke taal betekent dit: De Schrift heeft aan alle zijden alles op- of ingesloten onder de zonde, opdat de belofte uit het geloof in Jezus Christus de gelovigen zou gegeven worden. In één woord: hij is een misdadiger, die zo'n gezicht van zijn misdaad gekregen heeft, dat hij die niet tracht of durft te verbergen, te ontkennen of te verkleinen;

maar die de waarheid van al hetgeen daar de Wet Gods en zijn eigen geweten hem over beschuldigen, ondertekent.

En wat het vonnis, dat over hem geveld is aangaat, dat onderschrijft hij rechtvaardig te zijn; hij weet, dat hij dat niet kan ontvlieden en dat hij niet in staat is om het te ondergaan.

Hij is een vijand Gods. die tot zulk een engte gebracht is, dat hij niet in staat is weerstand te bieden of te ontvluchten.

En wanneer hij op zichzelf ziet en op al die zaken, waar hij voorheen enig vertrouwen op stelde, dankan hij geen weg van uitredding zien.

Zo iemand is de overtuigde zondaar, waar wij van spreken; en dezulken onder u, die nog nooit in deze toestand gebracht zijn, hebben nog nooit in de Heere Jezus geloofd." -blz. 232, 233 -.

We zijn mannen als Perkins, Hooker, Rutherford, Durham enz. niet vergeten, maar we moeten ons onderzoek gaan besluiten. We willen dat doen met enkele stukken van Th. Shepard en H. Binning.

Vooraf citeren we nog even Ds. Huisman. In zijn referaat staat: „Het eerste werk van Gods Geest is een nieuw hart te scheppen, de doden levend te maken.”

Laten de lezers goede nota nemen van wat hieronder volgt. Let u vooral op de eerste twee regels in het stukje van Shepard.

„De gezonde gelovige.”

Door Th. Shepard; uitg. W. M. den Hertog - Utrecht, z. j. „Het eerste wat de Geest doet, als Hij komt om de bediening der apostelen te bekrachtigen is, dat Hij de wereld overtuigt van zonden. Hij werkt niet eerst het geloof, maar overtuigt haar, DAT ZE GEEN GELOOF HEEFT, zoals in Joh. 16 : 8 en 9 staat, en daardoor ligt ze onder de schuld en de heerschappij der zonden. - blz. 4 -. Of de Heere al de uitverkorenen *het eerst* van de zonden hunner natuur overtuigt, en hun hun oorspronkelijke

zonden toont, in en omtrent deze eerste aanval van overtuiging, daarover bestaat bij mij niet de minste twijfel. Paulus zou onbekeerd en een hoogmoedige farizeeër gebleven zijn, als de Heere hem deze zonde niet door de Wet had laten zien, Rom. 7 : 9.

Eer de Geest van Christus komt, is de mens blind en wil hij zich niet als een strafwaardige om de zonde zien. Nee, hij heeft veel te zeggen tot verschoning en verkleining van de zonde. En in dat werk heeft ieder zo zijn eigen manier van werken.

Maar, als de Geest komt om te overtuigen, overtuigt Hij zo, dat Hij dit alles beantwoordt. Al die sterkten breekt Hij af, al die vigebladeren rukt Hij weg, al die nevelen verstrooit Hij, al die schellen trekt Hij van de ogen en Hij stopt de mond, zodat tenslotte de ziel voor God staat te kermen: „Schuldig, o Heere, schuldig!”

De Geest der overtuiging beteugelt door duidelijke blijken van de Waarheid, het verstand, zodat het zich tegen God niet meer kan bewegen.

Laat dan de hele wereld het tegendeel zeggen; of laat zelfs de Godzaligen hen in deze staat komen troosten en gunstig over hen spreken en denken; zelf kunnen ze het echter niet geloven, omdat zij verzekerd zijn, dat hun staat erbarmelijk is. - blz. 17 -.

Voordat de Geest der overtuiging komt, is God in het oog van de mensen verachtelijker dan een worm.

Wanneer de Geest een lichtstraal schiet, om de zonde te openbaren, zoekt de ziel zich af te wenden, opdat ze het niet ziet en is aan dat oor doof, evenals Felix; maar de Geest der overtuiging werkt om een doorzettend werk te maken op het hart van al de uitverkorenen. Hij volgt hen, Hij ontmoet hen waar zij zich keren en perst hen om te zien en te gedenken, wat ze gedaan hebben. De minste zonde is nu als een splinter in het oog; altijd pijnigende. De rust wordt hen benomen. - blz. 20 -.

De mate van overtuiging in al de uitverkorenen is deze, namelijk: dat de overtuiging van zonden voortbrengen

en werken kan verbreking over de zonden; en dat het gezicht van de zonden voortbrengen en werken kan gevoel van zonden. Dit moet er wezen, maar ieder heeft niet dezelfde mate van overtuiging. Toch zoveel hebben alle uitverkorenen en moeten ze hebben, want zoveel overtuiging is nodig, als tot het eind der overtuiging noodzakelijk is. Het naaste einde der overtuiging in de uitverkorenen is: verbreking en gevoel van zonden. NOCHTANS IS HUN GANSE HART NIET AANGEDAAN DOOR ENIGE WARE VERBREKING OVER DE ZONDE, want wat groter genade toonde de Heere daarin aan de uitverkorenen, dan aan de duivelen en verworpenen, die overtuigd zijn en weten dat zij goddeloos en veroordeeld zijn?

Begint de Geest aldus met overtuiging van zonden, o, dat dan de dienaren van Christus medewerken met Christus en met hun volk HIER VANDAAN beginnen.

Onze toehoorders zullen verrotten en bederven door zulke leraars maar te horen, die hen nooit eens onderzoeken.

Waarlijk, *gij belet de Geest van Christus neder te dalen op het volk*, zo gij hen niet probeert te overtuigen door Zijn Woord. Want ik geloof, dat al de helse machten samenspannen, om de ogen der mensen te verblinden en hun gemoed te verduisteren, door dit grote werk van Christus in zijn beginselen tegente staan." - blz. 23, 24 -. (Deze waarschuwing uit Engeland dateert uit het begin van de 17e eeuw!, -J. A. -).

Als laatste citeren we H. Binning.

„Des zondaars heiligdom”, verhandelingen over Rom. 8. Door H. Binning; uitg. W. M. den Hertog - Utrecht, z. j. „Het is zeker, dat niemand tot de Zaligmaker kan komen, voordat hij overtuigd is van zonde en ellende.

Nooit kan iemand geloven voor dat de Geest hem overtuigd heeft van z'n ongelooft; en daarom zou ik denken, dat de meeste mensen nader aan het geloof in Jezus

Christus zouden zijn, indien zij wisten, dat hun het geloof ontbreekt.

Hoe kunnen mensen geloven in degenen, van wie zij niet gehoord hebben; maar vooral, hoe kan een mens beminnen en begeren hetgeen hij niet kent?

Hoewel het zeer moeilijk is om sommigen te overtuigen, dat ze God en de dingen des Geestes niet kennen, omdat zij soms een gedaante van kennis hebben en verstand schijnen te hebben van geestelijke zaken en mee kunnen spreken over godsdienstige onderwerpen, zo moet men er zich toch over verwonderen, dat het grootste gedeelte van de mensen (wier onwetendheid met zichtbare tekens op hun voorhoofden geschreven staat) zo bezwaarlijk die beschuldiging - dat de natuurlijke mens niet weet de dingen die des Geestes Gods zijn, en hij er ook geen lust of smaak in vinden kan, omdat hij ze niet kent, 1 Cor. 2:14 -, op zichzelf toepassen.

Ik ben er zeker van, dat velen, die zichzelf wijs maken de hemel in te zullen gaan, tot heden toe nog opgesloten zitten in de kerker van hun natuurlijke blindheid en duisternis van hun hart; ja, van zo'n grote en dikke duisternis, dat het niet mogelijk is, hun enig begrip van geestelijke dingen in te prenten. Het schemerlicht van de natuur is zelfs bijna uitgeblust, waaraan ook hun opvoeding in de kerk geen verandering brengt.

Hoe kunt gij Jezus Christus beminnen en hoogachten, van Wie gij niets anders dan alleen de naam kent? Hoe kunt gij lust en verlangen naar de hemel in uw hart hebben, als gij zelfs geen ernstige gedachte met betrekking tot het toekomstige leven in uw hart hebt binnengelaten? Och, dat gij er eens van overtuigd kon worden, dat de genade van God niet bestaan kan met zulke grove onwetendheid, zoals die bij velen gevonden wordt.

De ervaring leert hoe zwaar het is om een mens te overtuigen, dat hij door erf- en dadelijke schuld onder het vonnis des doods ligt en dat hij zijn hart niet wil ver-

ontrusten door te geloven, dat hij in zo'n vreselijk groot gevaar zich bevindt, opdat het vermaak in de zonde zou worden verbroken.

De reden nu, waarom wij dit zo moeilijk kunnen geloven, is het ongeloof en de diepe onkunde van onze verdoemelijkheid voor God.

De vijandschap woont niet alleen in het vleeselijke hart, maar dat hart is de vijandschap zelf!

Werkelijk geliefden, indien gij geloofde, dat uw hele natuur niets anders is als vijandschap en tegenkating tegen de wil en het wezen van God, dan zoudt gij niet kunnen nalaten, om met vrees en schrik te denken aan datgene, wat de uitslag daarvan eenmaal zal wezen.

Wie van ons gelooft, dat het zo (als in Jer. 17 :9) met ons gesteld is? Maar het is de bedriegelijkheid van ons hart, dat het onze dodelijke boosheid bedekt, zodat wij die niet kunnen zien, noch kunnen kennen en dat wij ons vleien met zelfbehagende gedachten.

Werd het getuigenis eens door ons geloofd, dat de zwakheid van het vlees een getuigenis is van onze ontzaglijke boosheid, en dat wij daardoor in zo'n jammerlijke en vervloekte staat verkeren, zodat er geen hoop ten goede meer in ons is, en dat ze ook ongeneeslijk is voor alle geschapen vermogens, en ons niet alleen ongeneeslijk, maar ook ten uiterste verloren maakt, dan was de bedriegelijkheid van ons hart al enigszins genezen.

Indien gij de ontzaglijke boosheid van uw natuur geloofde, dan hebt gij de bedriegelijkheid van uw hart bedrogen tot uw eigen voordeel; dan hebt ge kennis gekregen van datgene, dat niemand recht kennen kan, voordat de Onderzoeker van hart en nieren het aan haar openbaart." -blz. 35, 160, 187 en 104 -.

Samenvattend komen wij tot de volgende stellingen aangaande de leer der Wet. Het zou buitengewoon nuttig zijn deze stellingen er bij de mensen in te stampen. En misschien zouden we dan ook gespaard

kunnen blijven voor allerlei remonstrantse en semi-pelagiaanse (of, liever gezegd: PELAGIAANSE) dwaalingen waarvan het thans wemelt in de kerkelijke bladen en stichtelijke boeken, om van de hedendaagse prediking maar te zwijgen!

- a. Zo is het NOODZAKELIJK, dat de mens, die blind is en dronken van eigenliefde, gebracht wordt tot de kennis en de bekentenis van zijn eigen zwakheid en onreinheid, aangezien hij, wanneer zijn ijdelheid niet kennelijk wordt gelogenstraft, opgeblazen is van dwaas vertrouwen op zijn eigen krachten en er nooit toe gebracht kan worden, dat hij hun geringheid beseft, zolang hij die afmeet naar de maat van zijn eigen oordeel.
Op dezelfde manier MOET hij van de andere ziekte, waaraan hij, naar wij zeiden lijdt - namelijk die der hovaardij - genezen worden. Zolang hem toegestaan wordt op zijn eigen oordeel af te gaan, ziet hij ten onrechte huichelarij aan voor gerechtigheid, en daarmee tevreden, verheft hij zich door één of andere soort van verzonnen gerechtigheden tegen de genade Gods. (CALVIJN).
- b. Daarom is het NOODZAKELIJK, dat de mens door de Wet vernederd wordt, opdat zo dat beest - de inbeelding van eigengerechtigheid -, gedood worde. Zolang dat beest niet gedood is, kan een mens niet leven. (LUTHER).
- c. De prediking van de Wet is ten zeerste NOODZAKELIJK. Iemand die wil enten, moet noodzakelijk het snoeimes gebruiken. Zondaren hebben veel uitvluchten om bij Christus vandaan te blijven en zij hebben veel dingen waardoor zij zich vasthouden aan de natuurlijke stam. Daarom MOETEN zij zeer achterna gezeten worden en uit hun schuilhoeken entoevluchtsoorden van leugens gejaagd worden (BOSTON).
- d. Het is derhalve ONMOGELIJK, dat iemand op een

behoorlijke wijze zou geloven in de vergeving die bij God is, tenzij hij op een behoorlijke wijze overtuigd is van zonde in zichzelf. Zijt gij van die algemene vijandschap tegen de wil van God, die in uw hart is, overtuigd geweest? Weet gij wat het is, in vijandschap tegen God te staan? Is de onuitsprekelijke menigte uwer zonden u door de Wet van God ordentelijk voor ogen gesteld? (OWEN).

- e. Het is zeer overeenkomstig de rede, dat de Geest een werk van voorbereiding werkt, VOORDAT Hij genade instort. Er is zelfs een volstreckte, natuurlijke NOODZAKELIJKHEID, dat een mens wordt voorbereid, voordat hij gelooft. Een mens kan geen geloof oefenen, zolang niet het hart daartoe is voorbereid door een besef van gevaar en van de ongenoegzaamheid van andere dingen. (STODDARD).
- f. Door het verkondigen van dit getuigenis der Wet, waarvan we een zeer fraai voorschrift en afbeeldsel vinden in Romeinen 1 en 2, wordt de mens overtuigd van zonden en van de verdoemenis, die reeds op hem ligt. (OLEVIANUS).
- g. Willen wij het beeld Gods weer gelijk worden, zo is het vóór alles NOODZAKELIJK, dat wij onze ellende gevoelen en erkennen. (PALEARIO).
- h. Hieruit kunnen wij ook zien, de NOODZAKELIJKHEID van een werk der Wet, tot overtuiging en vernedering, en hoeveel daarvan noodzakelijk is, om de mensen te doen sterven aan de Wet, opdat zij Gode leven mogen.
O, hoe NOODZAKELIJK is het dan een werk van overtuiging der Wet te hebben, om de goddeloze te overtuigen van zijn zonden en om de zelfrechtvaardige te overtuigen van de noodzakelijkheid van een betere gerechtigheid, opdat zij aan de Wet mogen sterven en dus Gode leven. (R. ERSKINE).

- i. Dat het NOODZAKELIJK is, dat de zondaar overtuigd wordt, blijkt duidelijk, omdat niemand gezaligd kan worden dan dezulken, die geloven; en niemand kan geloven, dan alleen overtuigde en ontwaakte zondaren. Zij, die nog nooit in deze toestand van overtuiging gebracht zijn, hebben nog nooit in de Heere Jezus geloofd. (HALYBURTON).
- j. Het EERSTE wat de Geest doet, als Hij komt om de bediening der apostelen te bekrachtigen is, dat Hij de wereld overtuigt van zonden. Hij werkt niet eerst het geloof, maar overtuigt haar, dat ze GEEN geloof heeft, zoals in Joh. 16:8 en 9 staat, en daardoor ligt ze onder de schuld en de heerschappij der zonden. (SHEPARD).
- k. Het is zeker, dat niemand tot de Zaligmaker kan komen, voordat hij overtuigd is van zonde en ellende. NOOIT kan iemand geloven, vóór dat de Geest hem overtuigd heeft van z'n ONGELOOF. De meeste mensen zouden nader aan het geloof in Jezus Christus zijn, indien zij wisten, dat hun het geloof ontbreekt. (BINNING).
- l. De Wet Gods op zichzelf staande was nimmer - en zal in deze wereld ook nooit worden -, de vaste regel van des mensenplicht jegens God of van Gods handelingen met de mens. Zij zal voor ons steeds verbonden zijn òf aan het werkverbond, òf aan het genadeverbond. (Stelling van een 12-tal SCHOTSE Godgeleerden, 1721).

* * *

Als er één theoloog geweest is, die de rampzalige gevolgen van een vermenging van Wet en Evangelie onderkend heeft, dan was dat dominee Van der Groe toch wel! Zo'n vermenging leidt altijd tot „een verderfelijke Pelagiaanse orde des heils.”

Aanvankelijk heeft dominee Van der Groe ook in het spinneweb van die vermenging van Wet en Evangelie vast-

gezeten. We laten hem daarover zelf aan het woord uit de Briefwisseling met Jac. Groenewegen.

„Uit eigen ervaring weet ik, hoe ver men in het christendom bij het algemene licht van de Geest met zijn verstand en door allerlei hulpmiddelen kan komen, zodat ik bij velen al de naam droeg, - ja, bij veruit de meeste mensen van het christendom, waar ik in die tijd mee omging -, dat ik werkelijk een christen was, toen ik echter nog geheel en van rondom in een dodelijke weg van bedrog wandelde, terwijl ik met een denkbeeldige Christus in mijn verstand werkte, zonder de Heere Jezus zelf in het minst ook maar te kennen. En ik had beslist in die rampzalige weg voor eeuwig om moeten komen, als de Heere mij niet (zoals ik weet en vertrouw) met Zijn almachtige hand daaruit had believen te redden.” - blz. 146 -.

Die redding vond plaats, toen Van der Groe al meer dan vijf en een half jaar predikant was, namelijk aan het begin van de herfst van het jaar 1735. (Hij deed op 19 mrt. 1730 z'n intrede te Rijnsaterwoude).

In de tijd vóór zijn bekering moest Van der Groe ook niet veel hebben van de geschriften der reformatoren. Daarover zegt hij (in dezelfde Briefwisseling, blz. 183) het volgende:

„Zelf heb ik mij *in mijn eerste tijd* aan zo'n manier van de leer der ouden ook (d.w.z. : *met alle anderen*. - J. A. -) altijd zeer gestoten en gemeend, dat zij voor de blinde wereld veel te gemakkelijk en voor de ware christenen veel te vast en te ruim verzekerd meestal te werk gingen. En zo lang als ik van die gedachte was, had ik *toen ook* heel weinig achting en genegenheid voor hun geschriften, die ik *toen ook* voor al te plat, te onnozel en te eenvoudig hield, want zij roken mij in het minst niet naar de muskes van de nieuwe methode. Maar de Heere zij geloofd, dat ik enigszins van die zotte waan genezen ben geworden.....”

Van der Groe noemt in bovengenoemde brief de Insti-

tutie van Calvijn „dat weergaloose Boeck.” Op een volgende bladzij spreekt hij over de reformatoren als over „die oude helden Godts.”

Het kan niet anders of Van der Groe moet zich wel kritisch uitlaten over de godgeleerden van latere tijd. Wij kunnen hier niet verder op in gaan, maar verwijzen de lezers naar de bestuderenwaardige dissertatie van Dr. C. Graafland: „De zekerheid van het geloof”; uitgave H. Veenman & Zonen N. V., Wageningen 1961.

Aan het eind van dit boek behandelt Dr. Graafland in een 8-tal bladzijden de persoon en het werk van dominee Van der Groe. Uit zijn slotbeschouwing op de laatste bladzijde citeren wij het volgende.

„Het kan niet ontkend worden, dat de geloofsbeschouwing van Van der Groe voor een groot deel een reformatoorsch karakter draagt. Zoals reeds gezegd is, heeft hij ook bewust op de Reformatoren willen teruggrijpen, en dat tegen alle weerstanden in.

..... in zijn „Toetssteen der ware en valse genade” ontwikkelt Van der Groe zijn reformatoorsche geloofsbeschouwing.....”

Wel jammer, dat in de studie van Dr. Graafland enkele onjuistheden voorkomen bij de behandeling van Calvijns geloofsbeschouwing, m. n. op de bladzijden 54 t/m 57: de wedergeboorte tot geloof!!

Dezelfde dwaling kwamen we ook tegen bij Ds. J. de Boer in zijn dissertatie „De verzegeling met de Heilige Geest volgens de opvatting van de nadere reformatie”; uitgave Bronder-offset te Rotterdam, 1968, o. a. op de bladzijden 34 en 87. (Zie vooral Institutie III-III-1 slot).

Een bewijs, dat Van der Groe vandaag de dag als een onbetekenend figuur in de rij van vaderlandse dienaren der kerk gezien wordt, blijkt wel uit het volgende.

Toen wij enige tijd geleden enkele gegevens over Ds. Van der Groe nodig hadden, sloegen we het Register op van „Documenta Reformatoria” (uitg. J. H. Kok N. V. Kampen 1962). Men zoekt erin tevergeefs naar de naam

Van der Groe!

We nemen „Geschiedenis der kerk” van Dr. H. Berkhof (uitg. Callenbach - Nijkerk) ter hand. De naam Van der Groe ontbreekt!

In „Zicht op Calvijn” (uitgave Buijten & Schipperheijn, A'dam 1965) staat een opstel van de hand van Prof. Dr. S. v. d. Linde, onder de titel „Calvijn en Nederland.” Hij behandelt daarin ook de 18e eeuw. De naam van Van der Groe komt in het hele opstel niet voor!

Trouwens, in bovengenoemde dissertatie van Ds. J. de Boer, die n. b. de tijd van de nadere reformatie behandelt, komt Van der Groe ook niet aan bod!

Dit is allemaal toch wel hoogst eigenaardig te noemen ten aanzien van de unieke figuur, die Ds. Van der Groe toch was! (Zie dissertatie van Dr. Graafland).

Moet deze „Jeremia van de 18e eeuw” misschien doodgezwegen worden??

In het kort willen wij nu weergeven, wat dominee Van der Groe leerde.

Het zou uiteraard zeer te wensen zijn, dat iedereen, die nog een beetje belang stelt in deze zaken, zelf de leer van Ds. Van der Groe eens ging bestuderen.

Hoe meer dit laatste trouwens gedaan wordt, hoe minder vermoeiend het zal zijn om via brochures e. d. één en ander naar voren te brengen.

En om de lezers hierbij van enig nut te zijn, willen wij de volgende werken van Van der Groe voor een dergelijk onderzoek ten zeerste aanbevelen.

- a. „Het schadelijk misbruik”, -nog geen 25bladzijden!-
- b. „Brieven van Th. van der Groe”, -lezen heel gemakkelijk! -
- c. „Het juk afgenomen”, - speciaal geschreven tot nut en ontdekking van onbegenadigde zielen! -
- d. „Het ware zaligmakende geloof”,
- e. „Toetssteen der ware en valse genade”,
- f. „De waarachtige bekering”.

Wie bij dit 6-tal werken ook nog zijn „Biddagspredikatiën” leest, zal ongetwijfeld niet onkundig zijn van de leer van Van der Groe.

Wij volstaan in dit bestek alleen met het beknopt weergeven van hetgeen Ds. Van der Groe leerde, en wij doen dit vooral, om de overeenkomst aan te tonen met de leer van de, aan het begin van deze brochure, geciteerde oude theologen.

De orde des heils bij Van der Groe.

„Van nature ligt de mens geestelijk dood in zonden en misdaden. In deze staat is de mens er echter totaal blind voor, dat z'n hele wezen uit enkel actieve vijandschap bestaat, die zich vooral openbaart in z'n ongelooft.

Hij leeft gelijk als zonder de Wet, omdat hij dan zorgeloos en onachtzaam, als zonder de Wet, daarheen leeft en zich over Gods Wet zeer weinig bekommert. Dan is ook de zonde, die zo zonder de Wet geschiedt, daarom ook als dood, terwijl de mens in zijn rampzalige blindheid en zorgeloosheid, die dan niet ziet noch gevoelt. De zonde houdt zich dan stil in hem zonder hem veel te ontrusten of zonder hem tot enig werk der Wet, om zijner behoudeniswil, met levendige kracht aan te drijven.

Maar heel anders gaat het als het bebod gekomen is en als God hem de Wet met haar gestrenge eis en vloek enigszins voor de ogen van zijn verstand brengt en die door overtuiging op z'n geweten drukt en bindt. Dan wordt de zonde van stonde aan weer'levend; zij verontrust en benauwt dan de zondaar en doet hem zeer vrezen voor Gods toorn en zet hem aan tot het werk der Wet om daarmee zijn behoudenis te zoeken en daarin niets onbeproefd te laten. Ziet Rom. 7: 8 en 9.

Als zo'n bekommerd zondaar nu ook verder hoort en leest van een Zaligmaker in het Evangelie, en van Gods genade en barmhartigheid voor de arme verslagen zondaren, dan zal hij meestal in z'n blinde eigen-werkzaam-

heid en wettisch ongeloof om die Zaligmaker en om die goddelijke genade ook aanstonds gaan werken. Hij denkt, dat hij de Heere Jezus wel oprecht begeert tot zijn Verlosser en dat hij graag door Hem behouden en zalig gemaakt wil worden, want hij bemerkt dat zijn blind en ongelovig hart nog niet, omdat hij nog geenszins overtuigd is van de zonde van zijn ongeloof tegen het Evangelie.

Daar er hier alleen maar sprake is van een algemene wettische overtuiging, zo geraakt hij dan ook niet tot die gelovige vereniging met Christus, waartoe de zaligmakende overtuiging van de Heilige Geest de ware uitverkorenen altijd leidt, maar hij blijft altijd maar staan in de grond van z'n natuurlijke blindheid en genadeloosheid; en hoewel hij ook somtijds, als de kinderen, komt tot aan de geboorte, zo is daar toch evenwel geen kracht om te baren, Jes. 37 : 3. Dit komt meestal juist daardoor, dat zulke mensen hun overtuiging zelf nemen en die gebruiken tot een grond van vertrouwen, zonder dat zij het bemerken.

Zij beelden zich dan in, - en laten zich ook door anderen, die niet genoeg ervaren in het werk des Geestes zijn, gemakkelijk wijs maken - dat deze hun overtuiging en bekommernis reeds beginselen van de Goddelijke genade der wedergeboorte in hun harten zijn, en dat zij nu ook die hungerigen en dorstigen naar de gerechtigheid en die vermoeide en treurige zielen zijn, die door de Heere Jezus zalig gesproken worden, Matth. 5. Daarbij menen ze dan ook, dat dit werk van God allengskens meer in hen zal doorbreken en dat Christus, op Zijn eigen tijd, wanneer het Hem behagen zal, Zich nader aan hen zal ontdekken en hen de troostrijke verzekering van Zijn Geest, die zij nu nog missen, dan ook schenken zal.

Ook menen zij, dat zij met hun bidden en zoeken steeds moeten aanhouden en geenszins aan de genade, die zij reeds denken ontvangen te hebben, door ongelovigheid moeten twifelen of de Heilige Geest bedroeven.

Op zo'n manier en in zulk een weg verliezen die misleide zielen dan allengskens hun benauwde vrezen en ongerustheden en zij beginnen ongevoelig troost te scheppen uit deze en gene belofte, welke zij zich kwalijk toe-eigenen op een valse grond. In een dergelijke bedriegelijke staat komen zij met ter tijd niet alleen tot gerustheid, maar zij worden in die valse vrede ook bevestigd en wassen steeds maar op naar de hoogte, tot dat zij tenslotte, door de algemene plichten en hulpmiddelen van het Evangelie, grote christenen worden bij zichzelf en bij anderen, zonder toch ooit een goede reukenschap van hun geloofsgemeenschap met Christus te kunnen geven.

Mijn waar gevoelen is, dat er in deze geesteloze tijd (+ 1740) mogelijk wel duizenden in het christendom gevonden worden, die zichzelf valselijk en zonder enige grond inbeelden, dat zij zwakgelovige, sukkelende, twijfelmoedige christenen zijn, terwijl zij nochtans niets van het ware zaligmakende geloof in hun harten hebben, enz. Dit strekt mij dikwijls tot een stof van smartelijke droefheid, dat de mensen zichzelf zo rampzalig bedriegen en er staat op maken met een ingebeeld geloof van hun eigen hersenen naar de grote eeuwigheid te gaan. Het doet mij bijzonder leed, dat zulks in deze tijd niet meer opgemerkt en ter harte genomen wordt, waarvan ik acht dat dit wel voornamelijk en het allermeest voortkomt uit onkunde over de ware aard en natuur van het zaligmakende geloof, en dat men is begonnen het beginsel des geloofs en der ware genade te stellen in een deel algemene zaken van overtuiging, bekommernis, ongelovig zuchten, begeren, hongeren en dorsten, zoals men het noemt; hetgeen de mens allemaal kan hebben, en nochtans voor eeuwig verloren gaan.

Hoe dikwijls gebeurt het niet dat de gewetens der mensen min of meer aan de buitenzijde beroerd en ontsteld worden door algemene overtuigingen van zonden. Voor een tijd zijn zij daaronder wel eens zeer naar, beangst

en verlegen. Zij verrichten dan ook veel dingen, die uitwendig enige vertoning hebben van een ernstige boetvaardigheid en van een oprecht geloof en een oprechte bekering tot God.

Zulk een overtuiging dringt echter niet werkelijk door als een krachtige werking van de Heilige Geest, tot op de diepste grond van de zielen der mensen, om die geheel voor God te verootmoedigen en zó werkelijk geschikt en vatbaar te maken voor de genade van het Evangelie. Zo'n algemene en onvolkomen overtuiging, die gemakkelijk plaats kan hebben in de tijdgelovigen die onder de zaligmakende middelen leven, doet de satan de mensen dan zonder moeite houden en aanzien voor een ware en hartelijke vernedering, voldoende om een recht aandeel aan Christus te verkrijgen en om een gepast voorwerp te zijn voor de Evangelische beloften. Hierdoor wordt bereikt, dat velen in het christendom met hun harten heimelijk rusten op zo'n algemene overtuiging en boetvaardigheid. Daarop eigenen ze zichzelf de Heere Jezus Christus en de beloften door een bedriegelijk waangelooftoe. En zo maken ze als het ware een Christus van hun overtuiging, die toch nooit hartgrondig geweest is.

Soms gebeurt het dat God zulke mensen dan verder ook allerhande kruis en tegenspoed doet ontmoeten, waaronder Hij hen zeer bedrukt en vernederd hun weg doet gaan. Dat kan zowel een geestelijk als een lichamelijk kruis zijn, of ook wel beide samen. Men kan dan niet zelden bespeuren dan hun vaste hoop, eenmaal door hen ingezogen, juist daaruit dan een gedurig voedsel trekt. Zij denken namelijk, dat God hen langs deze weg hoe langer hoe meer wil vernederen, om hen zo te bereiden voor de eeuwige zaligheid en heerlijkheid.

Bij heel veel uitwendige belijders van het Evangelie kan de satan hier een zeer kunstige en bedriegelijke rol spelen, tot hun eeuwig verderf, indien Christus' ontfermende hand hen niet intijds nog de ogen opent.

Het is dan ook zeer noodzakelijk dat men in deze recht

let en acht geeft waarin de ware zielsvernedering voor God in Christus toch eigenlijk gelegen is, opdat wij onze harten daarbij mogen nederleggen en onszelf, door Gods genade, met rechte ernst daarin beproeven.

Laat dit ene nu maar goed opgemerkt en begrepen worden, dat een blote wettische overtuiging zonder het geestelijke licht des Evangelies, nooit een ware zielsvernederende en zaligmakende overtuiging zijn zal, hoe mooi men die ook al beschrijven of afschilderen wil.

De Wet geeft op zichzelf aangemerkt eigenlijk maar een flauw en donker licht van Goddelijke kennis en van zondenkennis van zich, zoals voor ons geenszins voldoende is tot een zaligmakende zielsvernedering, en om ons uit onszelf te drijven en tot een oprecht geloof in Christus te bewegen; iets, waarvan de Wet, als wet alleen, niets weet.

Maar indien de Wet hier als het ware geholpen wordt door het geestelijke licht des Evangelies, dat helder op haar neerschijnt, binnen in onze harten, dan eerst straalt er van haar een helder glansrijk licht van overtuiging af op onze duistere ogen, hetwelk door de werking van de Heilige Geest nu ook krachtadig is om ons tot een ware vernedering en verslagenheid te brengen voor de hoge en heilige God.

In een zaligmakende overtuiging moet een mens niet alleen overtuigd worden van zijn zonde tegen de Wet, maar ook van zijn zonde tegen het Evangelie.

Wie enkel door de Wet overtuigd en bewogen wordt, zal ook alleen door de Wet zijn leven en zaligheid zoeken. Noch Jood, noch heiden zullen ooit een ware zaligmakende overtuiging uit de Wet alleen verkrijgen, hoewel die echter toch Gods geordineerde middel is om de mens van zonden te overtuigen, Rom. 3:20.

Zo gauw het heldere licht des Geestes van het Evangelie bij de Wet gebracht wordt en dat licht daar geestelijk over verspreid wordt, aanstonds wordt de heiligheid, de geestelijkheid en de uitgebreidheid van het gebod der

Wet dan zeer duidelijk en Goddelijk in onze harten geopenbaard tot een ware, geestelijke, hartdoordringende en zielsvernederende overtuiging van zonden, zoals men uit de Wet alleen nooit zal verkrijgen, al zou die de mens ook zo ver overtuigen, dat ze hem geheel tot wanhoop bracht, gelijk een blote wettische overtuiging soms ook doen kan. Want de wanhoop verschilt zeer veel van een waarachtige vernedering en verootmoediging voor God. Laten wij nu alleen maar bij het eerste gebod van de Wet blijven. In een zaligmakende overtuiging van zonden, waarin dus de Wet ons geestelijk wordt verklaard en opgehelderd door middel van het Evangelie, daar ziet de zondaar, die aldus overtuigd wordt, nu eerst recht in het geestelijk en Evangelisch licht van de Wet:

- 1 - Wie en hoedanig de Heere God in Christus is; hoe hoog, heilig, oneindig machtig en rechtvaardig, enz.; Die, eer Hij een zondaar genadig zou kunnen of willen zijn, liever Zijn eigen Zoon in de kruisdood heeft willen overgeven, enz.

- 2 - Als ook, hoe oneindig goedertieren en genadig en barmhartig Hij is, om de arme doemwaardige zondaar door Christus weer tot genade en zaligheid te brengen.

- 3 - En hoe God hierin van een ieder recht geloofd en vertrouwd moet worden; hoe een ieder in Zijn Zoon moet geloven en zich door Hem met God moet laten verzoenen in de weg der genade.

- 4 - En hoe hij hier in Christus door de Heilige Geest ook inwendig vernieuwd en geheiligd moet worden, en nu God also geestelijk en gelovig in Christus moet kennen, beminnen, vertrouwen, eren en vrezen, enz.

Welnu, zo wordt dit eerste gebod - dat voor ons zonder het geestelijke licht van het Evangelie eeuwig duister en verborgen zou gebleven zijn - ons nu, juist door dit Evangelisch licht eerst aanvankelijk recht geopend, verklaard en voor ogen gesteld.

En op die manier komt dit gebod tot de kennis van de mens als heilig, Goddelijk en geestelijk, en moet hem nu aldus dienen tot een spiegel, waar hij, bij geestelijk licht inziende, zijn zondige, doemwaardige en verloren staat levendig en klaar, tot zijn waarachtige vernedering voor God, uit moet leren kennen. En dit moet dan ook volgen. Want de zondaar, - dit heilig Goddelijk gebod in het Evangelisch licht des Geestes nu alzo helder voor ogen, en ook gedrukt en gebonden op zijn hart hebbende -, bespeurt nu ook aanstonds zijn ganse ongelijkvormigheid aan dat gebod van de heilige Wet des Heeren. Hier wordt hij nu krachtdadig en overredend overtuigd van zijn zonden tegen dit gebod. Te weten:

- 1 - Van zijn blindheid en onkunde van God; hoe hij Hem, en Zijn Goddelijke deugden, hoogheid, heerlijkheid, enz. zoals Hij zich in Christus nu heeft geopenbaard door het Evangelie, niet recht kent, noch ooit gezocht of begeerd heeft te kennen; neen, maar hoe hij, zondaar, die kennis geheel verworpen heeft, en altijd moedwillig in een atheïstische onkunde van de hoge God is blijven leven en voor al het licht van God zijn ogen toegesloten heeft, omdat hij de duisternis liever gehad heeft dan het licht, enzovoort.

- 2 - Van zijn moedwillig ongeloof en zijn versmading van Gods waarachtig Woord en getuigenis; hoe hij de Heere nooit erkend heeft als waarachtig en almachtig, maar Hem tot een leugenaar gemaakt heeft, omdat hij het getuigenis niet geloofd heeft, dat God getuigd heeft van Zijn Zoon, namelijk, dat Hij ons het eeuwige leven gegeven heeft, en dat dit leven is in Zijn Zoon, 1Joh. 5:9-11. Hoe hij duizend predikaties van Christus en van Gods genade gehoord heeft, maar die altijd door zijn moedwillige blindheid en ongeloof geheel versmaad en verworpen heeft, en nooit enig waar vertrouwen op God en Christus gesteld heeft, Die hij nochtans geheel had moeten vertrouwen met verzaking van alles, enz.

- 3 - Van zijn vijandschap tegen God; hoe hij in plaats

van God te beminnen en Zijn zalige gemeenschap in Christus alleen te begeren en ernstig te zoeken, integendeel de Heere altijd veracht en gehaat heeft, en zichzelf, de nietige schepselen, de zonde, enz., met zijn ganse hart alleen aangehangen en bemind heeft, verlatende de springader des levenden waters, enz., Jeremia 2:13.

-4- En in het algemeen van zijn gehele en volstreekte goddeloosheid, geesteloosheid, onheiligheid, enz.; hoe hij God nooit oprecht geëerd, gevreesd, gediend of aangehangen heeft als zijn hoge God en Schepper en verzoende Vader in Christus, maar integendeel Hem en Zijn genade, Zijn Woord en Geest, Zijn Wet en dienst, enz. alleen maar veracht, versmaad en verworpen heeft, en dat zijn beste godsdienst maar een loutere geveinsdheid, en een snood werk van eigengerechtigheid geweest is, zonder Christus, zonder geloof, zonder genade, zonder Geest, enz.

Van dit alles wordt de arme zondaar nu door het eerste gebod der Wet, bestraald van het heldere licht des Evangelies, zeer levendig, gevoelig en hartgrondig overtuigd; en dat niet slechts voor zo ver het de uitwendige daden en bedrijven van zijn leven aangaat, maar ook met ontdekking van de inwendige verdorvenheid zijns harten en van zijn natuurlijke of aangeboren aard, die niet anders is dan een vuile modderpoel van alle godloochening, blindheid, ongeloof, vijandschap, wederspanning, goddeloosheid, geveinsdheid en van duizend gruwelen.

Want omdat de Wet geestelijk is, en de zondaar bij het geestelijk licht van het Evangelie daar nu door God wordt ingeleid, *zo wordt de verdorven staat van zijn hart inwendig hier nu aan hem openbaar gemaakt*, waardoor hij dan gewaar wordt, dat hij geheel zondig, dood en onmachtig is, en dat hij vleeselijk verkocht is onder de zonde, Rom. 7:14; hebbende van zichzelf niet één goede gedachte of heilige begeerte of geestelijke beweging

meer over, en dat hij oorspronkelijk in Adam van God is afgevallen, Zijn heilig beeld en heilige gemeenschap heeft verloren, en een slaaf van de satan is geworden. Ja, en omdat de Wet ook heilig is, en door de hoge en heilige God gegeven is, met bedreiging van de vloek aan de overtreder, Gal. 3:10, en die God in Zijn ontzaglijke hoogheid, heiligheid en gestrenge rechtvaardigheid zich nu ook aan de ziel van de zondaar ontdekt, zo wordt hij hierdoor van zijn vervloekte staat en van zijn verdoemelijkheid en helwaardigheid nu ook zeer levendig overtuigd, en hoe hij onder de toorn van God ligt, en zijn leven en zaligheid en alles voor eeuwig verbeurd heeft, enzovoort.

Omdat een dergelijke overtuiging aan het hart van de zondaar nu in het ware zaligmakende licht van de Heilige Geest geschiedt, zo dringt die ook noodzakelijk door tot in de grond van de ziel en beroert alle delen en vermogens van die ziel op een heilige en goddelijke wijze, zodat de zondaar hierdoor dan ook gebracht wordt tot een gehele vernedering en verslagenheid voor de hoge en heilige God, welke daarin bestaat:

- 1- dat hij een diep gevoel van en een hartgrondig berouw over zijn zonde heeft;
- 2- dat hij een innerlijke walging en een mishagen aan zichzelf heeft, zichzelf verfoeit en geheel gruwelijk in zijn eigen ogen is, en met een diepe schaamte voor God overdekt wordt;
- 3- dat hij zichzelf en al zijn gerechtigheden nu ook geheel verzaakt als zijnde anders niet dan blinkende zonden, snode geveinsdheid en enkel ongeloof en vijandschap tegen God, enzovoort.;
- 4- dat hij zijn dood- en verdoemenisvonnis nu ook gewillig ondertekent, en zich als een doodschuldig en waarachtig helwaardig en verloren zondaar voor Gods voeten neerwerpt, en zich geheel gevangen aan Zijn Hoogheid en Gerechtigheid overgeeft, zonder ook maar de minste tegenkanting, het minste beding of de minste uitzonde-

ring. O neen, hij ligt nu geheel verstomd en verslagen aan Gods voeten neer en hij rechtvaardigt God alleen, en verdoemt zichzelf.

Dit nu is de ware geestelijke en zaligmakende overtuiging, zoals zonder onderscheid al degenen in waarheid moeten ondervinden, die voor een oprecht en geestelijk geloof in Christus bereid en vatbaar gemaakt zullen worden, waarbij er wel op te letten valt, dat de bijzondere maten en trappen van dit overtuigend werk des Geestes hier door ons niet worden bepaald of behandeld, maar alleen het wezenlijke daarvan werd aangewezen."

Van Ds. Van der Groe nemen we tenslotte nog wat over uit „Het schadelijk misbruik” en zijn „Brieven”.

Uit „Het schadelijk misbruik”.

„Het kan niet anders dan ten uiterste schadelijk en gevaarlijk zijn, wanneer degenen, die van hun ongeloof en vijandschap tegen Christus nog nimmer recht overtuigd zijn geweest, nochtans rust voor hun zielen willen scheppen uit een algemene en onvolkomen wettische overtuiging, die hen niet gans vernedert en vatbaar maakt voor de vrije genade des Evangelies. - blz. 26 -.

Geen overtuiging zal ooit heilzaam of zaligmakend zijn, dan die door de krachtadige werking des Geestes in 's mensen hart dadelijk doorbreekt tot een oprecht-gelovige kennis en omhelzing van de Heere Jezus, zoals Hij ons wordt voorgedragen in de beloften des Heiligen Evangeliums!” - blz. 13 -.

Uit zijn „Brieven”.

„Wat heeft de Heere in Zijn rechtvaardige toorn nu al een geest des diepen slaaps over ons uitgegoten, waardoor de blindheid, zorgeloosheid, geveinsdheid, ongelovigheid, lauwheid, ongelovigheid, wereldsgezindheid en allerlei soort van zonden en goddeloosheden als een verschrikkelijke zondvloed zeer droevig onder ons doorbreken en al onze gemeenten jammerlijk als overstromen.

Men vindt bij sommige mensen nog wel wat algemene bekommernissen en verlegenheden over een eeuwige zaligheid, maar daar werkt geen doorbrekende kracht van de Geest bij. Het blijft maar bij enige lichte ontdekkingen van hun onbekeerde staat, waaruit dan wat woelingen, ongerustheden en uitwendige plichtswaarnemingen voortkomen, maar het inwendig oog der ziel blijft daaronder toch nog vast gesloten, zonder een aasje waarachtige kennis van God en van Zijn hoogheid en heiligheid, en daardoor ook zonder een rechte overtuiging van zonde, van verdoemeniswaardigheid en volstreckte machteloosheid.

Hoe verlicht het verstand en oordeel ook al mogen zijn, de binnenste grond van het hart blijft toch altijd steenachtig, zodat het zaad van het Goddelijk Woord der Wet en des Evangelies daar niet diep kan indringen om een vaste wortel te maken van een ware wedergeboorte en geloofs-overgang in Christus. En daardoor blijven de genegenheden van het gemoed dan ook onafscheidelijk vastgehecht aan de wereld en de zonde, en aan het werk van eigen-gerechtigheid, de drie dodelijke banden van de satan, die niet anders dan alleen door de krachtadige werking van Gods Geest kunnen verbroken of losgemaakt worden. En zo blijft het werk bij zulke mensen dan ook meestal steken, zonder enige voortgang.

Zo min als een blindgeborenen zijn eigen gedaante kan beschouwen, zo min kan een mens ook zichzelf en zijn rampzalige staat, zoals hij door Adam geworden is, recht zien of bemerken, voor dat God hem zelf de ogen des harten belieft te openen door Zijn Geest, „die de wereld overtuigt van zonde.” Joh. 16 : 8.

Zonder deze goddelijke en zielsvernederende overtuiging werd nooit enig zondaar tot Christus gebracht in een waar geloof, want „Hij is gekomen om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was.” Luc. 19 : 10.

Want zolang als een arm zondaar zichzelf door een waar overtuigend licht des Heiligen Geestes niet een geheel ellendig en verloren zondaar waarlijk bevindt en erkent,

zal hij ook nooit geheel uitgaan uit zichzelf. Nooit zal hij de wereld en alle schepselen hartgrondig verzaken en van alle ijdele toevluchten en werkingen tot zijn behoudenis ten enenmale afzien en zich oprecht gelovig, op grond van de evangelische beloften van Christus, tot Hem wenden, met een vast vertrouwen des harten op Zijn algenoegzame genade. Hierin ligt de waarachtige grond van het wezenlijk gebrek, dat er nog blijft in het geloof van zoveel bekommerde en verlegen mensen, die met al hun wurmen en woelen het niet geheel tot Christus kunnen brengen en daarom ook bij Hem geen rust voor hun zielen kunnen vinden. Zij kunnen niet recht van zichzelf loskomen, omdat zij zichzelf nog niet recht verloren zien door de zonde. Dit houdt hen altijd op en tegen. Zij staan inwendig nog blind en hebben geen waarachtige en volkomen overtuiging van hun rampzalige staat, zoals de Heilige Geest die werkt in de harten van alle uitverkoren gelovigen.

Want zo gauw als maar de ziel van een arm zondaar zichzelf in de heldere spiegel van de Wet, bij een Goddelijk licht van ontdekking, eenmaal recht gezien heeft zoals zij werkelijk is, - geheel gescheiden van God, geheel onheilig en goddeloos, dood in de zonde, en liggende onder toorn en vloek, gebonden in de slavernij des satans -, dan eindigt haar eigen leven van wettische pogingen en gerechtigheid ook aanstonds. Zij vindt dan het leven harer hand niet meer, maar wordt dan ook geheel ziek en doodkrank, Jes. 57 : 10.

En als het daar met de ziel werkelijk komt, dan openbaart zich de Heere Jezus ook terstond aan haar, als die het enige Licht en Leven en de enige Zaligheid der wereld is. Hij schijnt dan op haar neer met de glansrijke en beminlijke stralen van Zijn Evangelie, en deszelfs allerdierbaarste Goddelijke beloften, door welke Hij haar met de almachtige kracht van Zijn Geest dan ook tot Zich trekt als met sterke touwen der liefde, Hos. 11 : 4.

En dan kan zo'n arm, verloren en overtuigd zondaar de

genade van het Evangelie ook niet langer tegenstaan; hij heeft dan geen kracht meer overgehouden in zijn hart om een Evangelische aanbidding van Christus, welke aan hem geschiedt door de Geest, af te wijzen, en om zijn zaligheid nu nog langer te blijven zoeken in zijn verloren werk. O neen, de genade verlicht, beroert en overwint dan zijn hele ziel zodanig, dat hij er nu volkomen voor buigen moet en er zich geheel aan moet overgeven, om nu als een goddeloze door Christus om niet gerechtvaardigd en gezaligd te worden.

Christus en de genade zijn dan de enigste vaste grondvesten, waar de arme zondaar, door de almachtige werking van de Geest, met zijn hart gelovig op neerzinkt, en waar hij dan met de tollenaar geheel en alleen zijn toevlucht toe neemt, terwijl dan nu zulk een ware boetvaardige en gelovige, in de zalige gemeenschap van de Heere Jezus, tot God gebracht en met Hem voor eeuwig verzoend wordt, en inwendig vernieuwd en geheiligd, enz.; dit alles is die „nieuwe naam, welke niemand kent, dan die hem ontvangt”, Openb. 2 : 17.

Maar bij een onbegenadigd mens moet één van beide noodzakelijk plaats hebben: óf hij moet stil en gerust zijn voor een tijd, op de inbeelding van zijn aandeel aan Christus, óf hij moet in bekommernis gaan door enige ontdekking van zijn gemis. Die laatste staat wordt, naar het mij voorkomt, heden ten dage door velen geenszins recht behandeld, omdat zij een dergelijke bekommernis en ontdekking in de mensen - waar zij die maar enigszins kunnen bespeuren - terstond aanzien en gaan bewerken als goede beginselen en blijken van ware genade, terwijl zij maar bezig zijn om dergelijke mensen gerust te stellen, dat zij reeds ware bekommerden en zwakgelovige zielen zijn, die nu naar meerdere ontdekking van de Heere Jezus en naar meerdere vrede en verzekering des geloofs hebben te staan, en ondertussen hun kleine genade wel vast hebben te houden, totdat hun geloof met-tertijd meer en meer zal wassen en toenemen, enz. En

omdat dit een bijzonder geschikte weg is naar de neiging van des mensen blind en bedrogen hart, dat hem steeds terzijde afleidt om op allerlei dingen buiten Christus te rusten, zo vinden zulke ongelukkige bestuurders dan gewoonlijk overal veel ingang onder het volk, en zij maken menig christen in de wereld van dat soort als de dwaze maagden, die wel brandende lampen in hun handen dragen, maar geen geestelijke olie van ware genade in de vaten van hun harten hebben.

Het schijnt mij toe, dat deze droevige toestand en verkeerdheid het meest voortkomt uit gebrek aan de Geest des onderscheids, waardoor men de algemene gaven en werkingen van de Geest en de zaligmakende niet meer weet te onderscheiden. Men geeft daar zo geen acht meer op, hoe ver de mensen wel kunnen komen met het licht van een algemene overtuiging en welke dingen zij daarbij van zichzelf al kunnen zien en geloven; wat voor droefheid, vrezen, aandoeningen, bekommernissen en werkzaamheden zij daardoor al gemakkelijk kunnen verkrijgen, die echter toch nooit doorbreken tot een ware zaligmakende ontdekking en tot een oprechte geloofsvereniging met de Heere Jezus. Dit is in de grond van de zaak geheel en al de manier en praktijk van de Pelagianen, want hun leer maakt in het geheel geen wezenlijk onderscheid tussen algemene en zaligmakende genadegaven en werkingen van de Geest, hoewel aan dat onderscheid nochtans de gehele zaligheid des mensen hangt.

Daar het altijd de leer van onze Gereformeerde kerk geweest is, dat er een algemene en een zaligmakende overtuiging van zonden is, en dat de mensen door beide bekommerd en verlegen en opgewekt en werkzaam gemaakt worden, en om uit te zien naar een middel van behoudenis voor zichzelf, maar op een geheel verschillende wijze en met een verschillende uitkomst, zo zal het dan toch zeker een zaak van de hoogste noodzakelijkheid zijn, dat wij het ware onderscheid tussen die beide, naar de leer van Gods Woord, goed opmerken, tot ons

eigen onderzoek en tot onze eigen beproeving.

Wat voor overtuiging van zonden een mens ook al mag hebben, en wat er ook mee vergezeld mag gaan en uit geboren mag worden: indien het een waar zaligmakend werk van de Heilige Geest zal zijn, zo moeten er dan NOODZAKELIJK deze twee dingen in gevonden worden: - 1 - De mens moet noch meer noch minder overtuiging hebben, dan totdat hij waarlijk zijn eigen leven geheel verliest en aan zichzelf komt te sterven; zichzelf verloochent en ophoudt zelf nog iets te werken of te doen. Want indien hij nog enige kracht om uit zichzelf te werken, te pogen, te zoeken, te begeren, enz. over blijft houden, dan komt dit uit gebrek aan geestelijk licht, waardoor hij zijn volstrekte onmacht, blindheid, verdorvenheid, goddeloosheid en doemwaardigheid in de grond nog niet recht kan zien en dus ook geen gepast voorwerp kan zijn voor de vrije genade van het Evangelie, waarin het leven van Christus wordt beloofd, Rom. 3 : 5.

Zolang de mens blijft staan in zijn eigen willen, begeren, pogen, wensen enz., zo blijft hij werken met zijn geest, zonder te geloven, want de uitwendige werken zijn maar uitspruitsels en vruchten van de inwendige werkzaamheid des harten. Zolang de laatste niet sterft door een geestelijke en Goddelijke overtuiging, sterft de mens ook in zijn grond voor God niet, maar hij houdt zich dan nog vast aan zijn eigen sterkte, gerechtigheid en leven, en hij handelt dan steeds op een verkeerde wettische wijze met de leer van het Evangelie. Het geloof dat hij denkt te oefenen met willen, begeren, aannemen, vertrouwen, verheugen, enz., is alleen maar een leven van zijn eigen hand, dat hij nog vindt, maar geen gave van God, Ef. 2 : 8, noch een werk of een vrucht van de Geest. Daarom is dat geloof ook niet oprecht of hartelijk en de hele ziel is daar niet werkzaam in, maar het loopt allemaal, óf in een geruste en vermakelijke inbeelding, óf in een voortdurende twijfeling en bekommernis.

Indien wij de stem van de Zoon van God waarlijk gelovig

zullen horen tot zaligheid en levendmaking onzer zielen, dan moeten wij eerst geestelijk dood zijn, dat is, wij moeten dan door een zaligmakende overtuiging van de Geest eerst geheel aan onszelf sterven. Wat niet eerst bevindelijk komt in deze geestelijke dood van overtuiging, dat komt ook nooit in het geestelijk leven van het ware geloof. Deze verborgenheid wil de Zaligmaker ons leren in Joh. 5:25 en vervolg.

-2- De mens moet zijn eigen leven verliezen door een Goddelijke overtuiging in zijn binnenste gemoed, zó, dat ook zijn begeren zelfs geheel zondig is, zoals wij bij Paulus zagen. Indien het licht der overtuiging zo ver en zo diep niet komt te schijnen, dat wij de volstreckte verdorvenheid en verdoemelijkheid van onze gehele ziel en natuur in Adam, met al haar krachten, vermogens en werkzaamheden, niet waarlijk komen te zien en te geloven, dankan dit nooit voor ons waarachtig worden: „Ik ben door de Wet der Wet gestorven”; maar de mens blijft, hoezeer hij ook anders al overtuigd mag zijn, onder dat alles van het begin tot het eind nog altijd leven en werken in zichzelf door pogen, begeren, verlangen, enz., en hij ziet geenszins dat hij met al zijn zielsbewegingen en werkzaamheden in de geestelijke dood en onder de toorn en vloek van God ligt. En daarom moet het geestelijk licht van Gods heiligheid hier eerst nog dieper schijnen in het gemoed, opdat de mens in dat Goddelijk licht van de Geest klaar mag overtuigd worden, dat zelfs ook het bedenken van zijn vlees (het eerste grondvermogen van al zijn andere zielswerkzaamheden) louter doemwaardige zonde en vijandschap tegen God is. En als dit aan de mens geestelijk ontdekt wordt, dat hij het met volkomen overreding waarlijk van zichzelf ziet, gevoelt en erkent, daar geeft hij het werk dan eerst op, valt neer en sterft nu geheel aan zichzelf en komt alzo in de bevindelijke kennis van zijn geheel verloren staat in Adam.

Bij het licht van deze voorgestelde zaken, blijkt nu wel duidelijk aan een geestelijk gemoed, dat de dingen van

Gods Geest kan onderscheiden, waar het meest verfijsde bedrog van de satan nu wel voornamelijk ligt in veel mensen van onze tijd, die wel nabij Christus, maar nooit in Christus gekomen zijn. Zij hebben een zekere mate en trap van algemene overtuiging gekregen, waardoor zij bekommerd, verlegen en werkzaam geworden zijn om naar een weg van zaligheid te zoeken.

Toen nu hun overtuiging op het hoogst geklommen was, bleven zij nog staan in hun eigen begeerten, pogingen, zoekingen en werkzaamheden, tot zo lang, dat zij enig opgehelderd licht en inzicht ontvingen in de beloften van het Evangelie. Toen gingen zij zelf voort in hun eigen kracht en beweging, geholpen door hun eigen algemene overtuigingen, hartstochtelijke aandoeningen en Evangelische begrippen, en zij namen zo Christus aan en gaven zichzelf aan Hem over, met al zulke werkzaamheden als een ieder daarvan weet te verhalen. En omdat zij dit nu hielden voor het ware werk van Gods Geest en voor het rechte zaligmakende geloof, zo verheugden zij zich zeer, en maakten hun aandeel aan Christus en de genade hier nu uit op.

Anderen, die het op die manier niet zo ver konden brengen, moeten zich enkel met hun begeren, hongeren en dorsten en met hun zoekingen en bekommernissen enz. tevreden laten stellen, op grond daarvan dat deze de eigenschappen, vruchten en werkzaamheden van een klein en zwak, maar toch oprecht geloof zijn, en zij moeten maar aanhouden en voortgaan totdat zij, op Zijn tijd, meerdere genade verkrijgen zullen enz., want zijn horen immers dat de Heere soeverein is in Zijn genade uit te delen in een meerdere of mindere mate, waaraan men dan ook onderworpen moet zijn, en dat men ook een goed en waar geloof kan hebben zonder verzekering enz.

De Heere weet hoeveel duizenden arme bedrogen zielen er heden ten dage in deze droevige strikken van de satan jammerlijk gevangen zitten, die wel de naam hebben, dat zij leven, maar in werkelijkheid nog dood en buiten Christus zijn. Want op zo'n manier kunnen de

mensen zeer gemakkelijk bekeerde christenen worden, zonder door de enge poort, die Christus zelf is, in te gaan. Zij hebben het leven gevonden, zonder ooit het leven verloren te hebben, want van die Goddelijke verborgenheid verstaan zij niets.

Als men hen op dit stuk nauwkeurig onderzoekt, waar of hoe zij aan het einde gekomen zijn van hun eigen natuurleven, en voor God hebben gestaan in een geheel verloren staat, dankunnen zij daarvan nooit een goede reenschap geven, omdat zij de ware geestelijke overtuiging niet bevindelijk kennen. En juist in dit voornamelijk stuk ligt de ganse ziel en grond van onze Gereformeerde waarheid.

Het is geenszins genoeg dat wij slechts de verdorvenheid van de menselijke natuur en haar onmacht endoemwaardigheid door de zonde, in het algemeen als een stellige waarheid rechtzinnig weten en belijden; maar een ieder, die bekeerd en zalig wordt, moet er immers ook voor zichzelf geestelijk van overtuigd worden in zijn eigen gemoed, zal hij tot de rechte zielsboetvaardigheid geraken en een bekwaam, geschikt en vatbaar voorwerp kunnen zijn voor de vrije genade van Christus, die aan alle arme overtuigde zondaren om niet beloofd wordt in het Evangelie.

Dit is de grote zaak, waar het alleen in alles op aankomt. Indien wij de rechte leer der overtuiging niet eerst goed bevatten en verstaan, dankunnen wij gemakkelijk genoeg met alle andere gereformeerde waarheden daar heen werken in een verfijnde Pelagiaanse weg, die wel recht schijnt te zijn, maar welker laatste toch de dood is.

Een arm zondaar, die maar eenmaal door Gods Geest recht ontdekt is aan zijn verloren staat in Adam, kan zonder een gelovige toepassing van Christus voor zijn eigen gemoed nooit blijven, want die eens zijn eigen leven waarlijk verliest, die moet noodzakelijk met Christus weer opgewekt en levend gemaakt worden, Efeze 2. De mensen mogen deze zaak al schikken en bevatten zoals

zij willen, maar het blijft voor God in de grond altijd waarachtig, dat wij óf in Christus het leven moeten vinden door het geloof, hetgeen wij verloren hebben in onszelf door de zaligmakende overtuiging, óf dat wij het leven moeten hebben in onszelf, hetgeen wij nooit gelovig gezocht hebben buiten onszelf in Christus, van Wie het Evangelie getuigt, dat in Hem alleen het leven is, 1Joh. 5:11. Hier kan geen tussen-beide-staat ooit begrepen worden, zelfs niet voor een ogenblik, want de ware Evangelische bekering is toch niets anders dan een geestelijk en gelovig uitgaan uit zichzelf en een komen tot Christus met zijn gehele hart, door de wederbarende kracht van de Heilige Geest.

En hier nu te menen, dat dit grote geloofswerk alzo kan toegaan, zonder dat een mens die Goddelijke omkering en verandering werkelijk weet, gevoelt en ondervindt, en zonder dat hij daarvan tot anderen bevindelijk kan spreken, zulks komt mij niet anders voor dan alsof men zei, dat een mens uit de doden opgewekt en levend gemaakt kan worden, zonder het zelf te weten, of iets wezenlijks te ondervinden van hetgeen eigenlijk de overgang is uit de dood in het leven.

Op blz. 63 van „Het juk afgenomen” (één van de ten zeerste aanbevolen werken van Van der Groe) staat het volgende te lezen:

„Dan komen deze drie dingen in des menschen hart, *die er tevoren nooit in geweest zijn. wat voor overtuigingen daar ook gevonden werden.* en waardoor de mens nu een recht gepast en bekwaam voorwerp wordt gemaakt voor de vrije genade van de Heere Jezus:

- 1 - Hij wordt nu geheel ontbonden en losgemaakt van alle schepselen.....
- 2 - Ook wordt hij hier nu geheel gescheiden en losgemaakt van zichzelf tot in z'n diepste grond.....
- 3 - Hier valt de mens nu ook als een zondaar voor God neer en buigt geheel onder Zijn heilige rechtvaardigheid.....

In die staat van Goddelijke overtuiging wordt een arme zondaar, die ten leven uitverkoren is, altijd eerst gebracht, wanneer de Heere hem van het juk des ongehoofs en van de heerschappij des satans nu wil komen verlossen.

De mens moet met zijn hart geheel aan zichzelf en aan alle schepselen sterven en hij moet geheel bukken onder Gods heilige gerechtigheid en onder Zijn strenge toorn en vloek, anders komt hij nooit tot een recht gevoelen van zijn verloren staat en wordt hij nooit een ware hongerige en dorstige naar de gerechtigheid."

Wij voegen hier, weer ter bevestiging van de leer van Ds. Van der Groe, het volgende van Dr. Stoddard uit „Een leidsman tot Christus" in. En laat iedereen hier wel goede nota van nemen; want hier staat of valt de kerk!

„Vraag: Is er te dier tijd, -als de zondaar zo ver, en op deze wijze zaligmakend vernederd wordt -, enige ware vertederung des harten wegens de zonde? Is de ziel waarlijk bedroefd wegens haar zonde tegen God.

Antwoord: Dat hoewel er zulk een overtuiging van zonde is, dat de mens daardoor God rechtvaardigt, er nochtans geen goddelijke droefheid over de zonde is. De mensen zijn te dier tijd niet aangedaan door enige goddelijke droefheid.

(1) Omdat zodanige droefheid onbestaanbaar is met het werk van vernedering. Wanneer de zondaar vernederd is, ziet hij zich van zichzelf ontledigd en zijn hart dood in de zonde; dit zou niet kunnen zijn indien hij enige uitgenade voortvloeiende droefheid over de zonde had. Indien er ware droefheid over de zonde is, dan moet er liefde tot God, een geestelijk verstand, een nieuw hart, een goddelijk beginsel in de mens gelegd zijn, want de natuur kan zulk een gevolg niet uitwerken.

(2) Omdat het geloof de eerste daad der genade is. Indien hij een beginsel van genade had, zou hij onmiddellijk Christus en het Evangelie gunstig ontvangen. Nadat

een mens een beginsel van wedergeboorte heeft ontvangen is het eerste werk daarvan, dat dit het hart tot Christus trekt.

Wanneer het hart van een mens veranderd is en hij een nieuwe natuur heeft ontvangen, openbaart dit zich niet eerst in droefheid over de zonde, of in een dorsten naar de ere Gods, of in een lust tot heiligheid, maar de eerste daad der genade is altijd een kiezen van Christus. God leidt hem daarheen, opdat hij gerechtvaardigd moge worden (Rom. 5:1).

Indien hij een ander „genadewerk" beoefende voor dit, kon het niet worden aangenomen, want de mens kan Gode niet behagen vóór het geloof; alle heiligmaking is vrucht van het geloof, (Hand. 26:18)." - blz. 113/114 -.

Vervolgens Van der Groe weer:

„Maar, *niet zodra* heeft God, door de zielzaligende overtuiging Zijns Geestes het hart van de mens in de staat van ware zelfverlorenheid gebracht, of *terstond* gaat Hij hem dan nu ook door de alvermogene kracht Zijner genade in Christus het juk des satans en des ongeloofs van op zijn kinnebak oplichten, Hos. 11:4, en dat wel langs deze twee middelen of wegen:

- 1 - Door de arme gebonden zondaar te verlossen van de blindheid zijner ziel.....
- 2 - Hierbij komt de Heere God, in Christus, door de werking van Zijn Heilige Geest en door middel van dat heerlijke licht des Evangelies het hart van de mens nu ook genadig verlossen van het rampzalig juk des ongeloofs.....

Nu ondervindt de gelukkige zondaar de allesoverwinnende hand en trekking des Vaders aan zijn hart.....

Het heilige licht des Geestes schijnt nu zo helder en met zo'n levendige klaarheid binnen in zijn hart.....

De dierbare genadetrekking van de eeuwige God komt nu zijn verslagen ziel op een zeer zachte en liefelijke wijze innemen.....

De zondaar geeft zich hier zonder ook maar de minste achterhoudendheid in een waar geloof met ziel en lichaam aan de Heere Jezus over.....

Hij werpt zich nu - zo zondig en rampzalig als hij is - geheel aan de voeten van de Heere Jezus neer.....

Daar was nooit een waar geloof, of het deed het vertrouwen van de mens geheel van zichzelf en van alle schepselen aftrekken en opgeven en zijn zielsvertrouwen nu enkel en alleen op de Heere Jezus stellen.

Niet zodra ontvangt de mens het oprechte geloof des Heiligen Geestes in zijn hart, *of terstond* is God in Christus zijn enige toevlucht.

HIER VERANDEREN ZIJ VAN MEESTER EN VAN LEIDSMAN!

Door de almachtige kracht van de Heilige Geest mogen zij nu aan de satan, de wereld en de zonde alle dienst voor eeuwig opzeggen.

God maakt de zielen van die gelovigen in hun grond en wortel ook helemaal vrij van die geest der dienstbaarheid tot vreze.

Niet zodra ontvangen zij hier de Geest des geloofs, *of terstond* wordt hun mond geopend om God en hun Zaligmaker van ganser harte te prijzen en te verheerlijken.

Van nu af aan beginnen zij hun naaste te stichten, te leren, te vermanen en te vertroosten.

Naar de inwendige mens houden zij nu geheel op met die harde en slaafse arbeid der Wet. Zij verlaten zich geheel en al op de macht, de getrouwheid en de volle algenoegzaamheid van de Heere Jezus. Zij hebben NU hun greep des geloofs gedaan en staan en rusten nu op de vrije genade Gods in Christus.

Zij hebben van hun dodelijke machteloosheid en van hun verloren en doemwaardige staat nu zoveel gezicht gekregen en die zo diep en smartelijk ondervonden, en daarentegen hebben zij zoveel algenoegzaamheid in Jezus gezien, geproefd en gesmaakt, dat zij met hun ge-

moed geheel zijn gaan rusten in de vrije rechtvaardigmaking Gods, door Hem."

Samenvatting van de reformatorsche orde des heils bij Van der Groe.

Bij de *uitverkoren* zondaren is er

eerst het vreemdeling-zijn voor God en eigen hart;

dan algemene ontdekkingen en overtuigingen;

daarna zaligmakende overtuiging.

Onverzoende staat van vijandschap

Dan de inwendige roeping, dat is de begiftiging met het geloof;

het geloof heeft de rechtvaardiging tot effect;

aldus gerechtvaardigd zijnde begint het leven der heiligmaking.

Dit onafscheidelijk G E H E E L is de aanvankelijke wedergeboorte (in engere zin)

Daarna volgt het voortgaande leven der heiligmaking tot heerlijkmaking.

voortgaande dagelijkse bekering, is wedergeboorte in ruimere zin

Aan het eind van deze brochure zouden wij op de „evangelische functie van de Wet, zoals ze werkzaam is in de bedding van het Genadeverbond” terugkomen. Daartoe nemen we eerst nog enkele regels van Van der Groe over en halen daarna in datzelfde verband de Institutie van Calvijn aan.

„Het ware zaligmakende geloof.”

Door Th. van der Groe; uitg. Den Hertog - Utrecht, z. j.

„De Wet heeft in het dagelijks leven van de christen altijd hetzelfde gebruik als in de eerste bekering, al naar de staat van de christen. Men heeft maar aandachtig te letten op onze gereformeerde leer in de Catechismus, vraag 115, waar wij worden onderwezen hoe er ook voor de bekeerde gelovigen nog altijd, zonder ophouden een scherpe prediking van de Wet nodig is. Nog steeds moet zij op drieërlei wijze bij hen gebruikt worden.

Daartoe is de Wet ons nu in het genadeverbond door God geschonken, als een zaligmakend middel, ondergeschikt aan het Evangelie. Te weten, om de gelovigen dagelijks te dieñen tot een spiegel van kennis der zonde, tot een tuchtmeester des geloofs naar Christus, en tot een volmaakte regel of een volmaakt richtsnoer van het leven. Dit drieërlei gebruik moet de Goddelijke Wet altijd onveranderlijk blijven behouden in het christendom, zowel voor de oprechte als voor de geveinsde gelovigen, overeenkomstig iedereen staat. Want het is zeker, dat zoveel wij dáárvan verliezen, wij ook noodzakelijk evenveel moeten verliezen van het christendom zelf. De Wet moet ons dus dagelijks dienen en ons steeds scherp en ernstig worden gepredikt.” - blz. 71 -.

„Institutie” of onderwijzing in de christelijke leer.
Door Joh. Calvijn; uitgave W. D. Meinema - Delft; vert.
Dr. A. Sizoo, 1949.

„Bij de kinderen Gods moet de bedoeling van de onderwijzing der Wet een andere zijn. En wel opdat ze, na de dwaze mening omtrent hun eigenkracht te hebben laten varen, zouden inzien, dat ze alleen door Gods hand staan en staande blijven, opdat ze naakt en ledig tot Zijn barmhartigheid zouden vluchten, op haar geheel steunen, in haar zich geheel verbergen en haar alleen voor hun gerechtigheid en verdiensten zouden aangrijpen, welke in Christus voor allen ter beschikking is, die haar met een waar geloof begeren en verwachten (II - VII - 8).

Het derde gebruik, dat ook het voornaamste is, en nader komt tot het eigenlijke doel der Wet, heeft plaats bij de gelovigen, in wier harten de Geest Gods reeds kracht en heerschappij heeft.

Want ofschoon ze de Wet door Gods vinger in hun hart geschreven en ingegrift hebben, dat is, door de leiding des Geestes zo gestemd en bezielde zijn, dat ze God begeren te gehoorzamen, vorderen zij tochnog in tweeërlei opzicht in de Wet.

Want zij is hun een uitnemend instrument, om met de dag beter en zekerder te leren, welke de wil des Heeren is, waarnaar zij streven en om in de kennis daarvan versterkt te worden.

Evenals een dienstknecht, wanneer hij reeds van ganser harte bereid is, om zijn heer welbehagelijk te zijn, het toch nodig heeft het karakter van zijn heer nauwkeurig uit te vorsen en waar te nemen, opdat hij zich daarnaar moge voegen en er zich aan aanpasse.

En niemand onzer mag zich van die noodzakelijkheid uitzonderen. Want niemand is reeds zover in de wijsheid doorgedrongen, dat hij niet door dagelijkse onderwijzing der Wet nieuwe vorderingen zou kunnen maken tot een zuiverder kennis van Gods wil. Vervolgens, omdat wij niet alleen lering, maar ook aansporing nodig hebben, zal een dienaar Gods ook dit nut trekken uit de Wet, dat hij door haar voortdurende overdenking aangezet wordt tot gehoorzaamheid, daarin versterkt wordt en van het glibberige pad der zonde teruggetrokken wordt.

(II - VII - 12).

Aangezien dus nu de Wet tegenover de gelovigen de kracht der aansporing heeft, niet om hun geweten vast te binden aan de vloek, maar om hun traagheid door voortdurend aanhouden te verdrijven en hun onvolmaaktheid te hekelen, zeggen velen, wanneer zij de bevrijding van de vloek van de Wet willen te kennen geven, dat de Wet voor de gelovigen afgeschaft is (ik spreek nog steeds over de zedenwet), niet alsof de Wet hun niet meer be-

veelt wat goed is, maar slechts in die zin, dat ze voor hen niet is, wat ze vroeger was; dat is, dat ze hun geweten niet meer verschrikt en verwacht, veroordeelt en te gronde richt. En zeker, zulk een afschaffing der Wet leert Paulus niet onduidelijk. (II - VII - 14).

Deze bevrijding van de onderwerping der Wet, en, om zo te zeggen, vrijlating uit de slavernij verkrijgen wij, wanneer wij door het geloof de barmhartigheid Gods in Christus aangrijpen, die ons onbezorgd en zeker maakt van de vergeving der zonden, door het besef van welke de Wet ons stak en beet. (III - XVII - 1).

Nadat nu de Heere de mens uit de afgrond des verderfs heeft wedergebracht en voor zich door de genade der aanneming heeft afgezonderd, neemt Hij hem, omdat Hij hem, heeft wedergeboren en veranderd tot een nieuw leven, aan als een nieuw schepsel met de gaven Zijns Geestes." (III - XVII - 5).

Hierna beschrijft Calvijn dan uitgebreid, waarin dat leven des geloofs bestaat en hoe het zich openbaart in de gelovige. Maar laten we hierover Boston nog het één en ander op laten merken.

„Des mensen natuur is deszelfs vier-voudigen staat.” Door Th. Boston; uitgave I. J. Malga - Nijkerk, 1867. De staat van genade, of Begonnen Herstelling (IIIe staat). „In de geestelijke inenting grijpt Christus de zondaar aan en de zondaar, van Christus gegrepen zijnde, grijpt Hem aan; en aldus wordt zij EEN.

De mens krijgt een verrukkend gezicht van Christus' uitnemendheid in de spiegel van het Evangelie; hij ziet Hem als een volle, gepaste en vrijwillige Zaligmaker en ontvangt een hart om Hem te nemen voor, en in de plaats van alles.

De Geest des Geloofs voorziet hem van voeten om tot Christus te komen, en van handen om Hem aan te nemen. Wat hij door de natuur niet kon doen, kan hij nu doen

door de genade; de Heilige Geest werkt het werk des geloofs in hem met kracht.

Zodra als de gelovige met Christus verenigd is, is Christus de zijne, in Wie alle volheid woont. Zijn zonden zijn vergeven, de schuld daarvan is weggenomen. De verbintenis, die hem verplichtte om zijn schuld te betalen, is vernietigd. God neemt zijn zonde en werpt ze alle achter Zijn rug, vanwaar zij nooit weer te voorschijn zullen komen. Zij zijn niet alleen vergeven, maar ook vergeten, Jer. 31 : 34.

Aldus is de persoon verenigd met Christus, dat is gerechtvaardigd.

Nu is hij een vrij man. Hij is in een verbond van vrede met Hem; en zoals eenmaal Abraham was, zo is hij ook een vriend van God. Hij heeft een welbehagen in hem, in Zijn geliefde Zoon!

Hun consciënties zijn gezuiverd van die schuld en vuiligheid, die er tevoren op lag; Zijn consciëntie-reinigend bloed stroomt door hun zielen, uit kracht van hun vereniging met Hem.

Zoals de Geest *tevoren* bij hem was, om hem te overtuigen van zonde en oordeel, zo is Zijn werk *nu* om hem zijn gerechtigheid te tonen, dat is in de Uitlegger Christus, zijn enige Gerechtigheid!

De zonde is in de heiligen niet geheel dood; nochtans is zij stervende.

Waar de Heilige Geest komt en de kracht der zonde verbreekt, daar is een trapsgewijze ophouding daarvan, en een sterving daaraan in de gehele mens.

Genade is van een groeiende natuur. In de weg naar Sion gaan ze van kracht tot kracht. Hoewel de heilige mens in het eerst maar een klein kind is in de genade, nochtans wordt hij verder een jongeling, een vader, (1 Joh. 2 : 13); hoewel hij eerst maar kroop op de weg naar de hemel, nochtans wandelt hij daarna; hij loopt, hij vliegt op met vleugelen als een arend.

Indien daarom een rank, geënt in een stam, nooit groeit, dan is dat eenduidelijk bewijs, dat zij nooit met de stam verenigd is geweest!

Als men modder in een put gooit, kan ze daar stil in blijven liggen, maar als men ze in een fontein werpt, dan werkt de springader ze er weer uit, en loopt ze weer zo helder als tevoren.

De groeiende christen groeit gelijk-opgaande in al de delen van de nieuwe mens, onder de gunstige invloeden van de Zon der Gerechtigheid: gelovigen groeien als mestkalveren, Mal. 4:2.

Zij groeien opwaarts in hemelsgezindheid en verachting van de wereld, want hun wandel is in de hemelen, Fil. 3:20. En zij groeien ook nederwaarts in nederigheid en zelfverfoeiing, omdat zij in hun eigen ogen minder zijn dan de minste van alle heiligen, Ef. 3:8; ja, de voor-naamste der zondaren, 1 Tim. 1:15; zij zijn onvernuftiger dan iemand, Spr. 30:2.

Zij zien, dat zij niets kunnen doen, nee, niet zo veel als iets te denken uit henzelf, 2 Cor. 3:5. Zij zien, dat zij niets verdienen, omdat zij niet waardig zijn de minste weldadigheden aan hen betoond, Gen. 32:10. Zij zien, dat zij niets zijn!" - Tot zover Boston -.

* * *

Willen wij binnen het bestek van een brochure blijven, dan moeten wij ons onderzoek gaan beëindigen.

Het is te hopen, dat wij nog tot het inzicht zullen komen, dat wij Gods Wet verbroken hebben, Ps. 119:126. Wij zullen er dan eerst achter moeten komen, dat we nog een geweten hebben. Zolang we echter de schijn- en waan-toestand van onze ingebeelde godsdienst voortzetten, zal de Wet niet door de eeltlaag, die op ons geweten ligt, door kunnen dringen. Kwamen we maar tot het inzicht van onze werkelijke situatie; dat zou al heel wat gewonnen zijn! Maar wat is de praktijk?

Wat komt er in onze dagen al niet tot ons in de kerke-

lijke pers! Of in de vorm van „Open Brieven” en „Getuigenissen!” Wat hoort men al niet van bewegingen en opwekkingen.

Wat een adhesie-betuigingen bij zulke geschriften en wat een hallelujah-geroep bij dergelijke acties.

Dat wij echter Gods Wet verbroken hebben, schijnt tot niemand meer door te dringen.

Dit zegt Van der Groe er van:

„Gods Wet wordt verbroken, als een volk nu geheel of ten dele begonnen is af te wijken van de leer en de waarheid der Wet.

Gods Wet wordt verbroken, als een volk de zuivere instellingen van de godsdienst verwerpt, of die ongevoelig in onbruik en groot verval laat komen, zó, dat de godsdienst langzamerhand geheel in dode sleur en in ijdele ceremonie verandert.

Gods Wet wordt verbroken, als er een algemene gering-schatting en versmading van des Heeren Wetten en Geboden in een land is, en als er allerlei snode zonden en goddeloosheden nu openbaar zijn doorgebroken.

Gods Wet wordt verbroken, als de hoofden en leidlieden des volks, in staat en kerk, en in families en huisgezinnen, zich de schending van Gods Wet niet aantrekken, maar de zonden en overtredingen ongestraft haar gang laten gaan.

Tenslotte is Gods Wet verbroken, wanneer een zondig volk, tegen al Gods aanzoeken, zegeningen en oordelen, halsstarrig en onbekeerlijk in zijn boosheid doorgaat, en tot geen oprechte boete en reformatie zich wil laten gezeggen; als het zich niet wil laten tuchtigen of verbeteren, maar veeleer zijn zonden vasthoudt, en het hoe langer hoe meer tegen de Heere verderft, terwijl het van kwaad tot erger voortgaat.

Dit is een teken, dat Gods Wet geheel verbroken is; en dat het volk een dodelijke afkeer heeft van de dienst en de vreze des Heeren. Dan verwerpen zij de Wet des

Heeren der heirscharen, en de rede des Heiligen Israëls versmaden zij, Jesaja 5 : 24.

Dan is de breuk der Wet ongeneeslijk en onherstelbaar; en dan is het ook onmogelijk, dat God zo'n volk genadig kan zijn, om ze te behouden.

Als de gebroken Wet des Heeren in een land, door de bekering van het volk, niet kan geheeld worden, dan kan zo'n land onmogelijk behouden worden!"

(Uit biddagpredikatie over Ps. 119 : 126).

Wat was de reactie van koning Josia, toen de hogepriester Hilkia het Wetboek in het huis des Heeren gevonden, en de schrijver Safan het aan de koning voorgelezen had? Dit: „Het geschiedde nu, als de koning de woorden des Wetboeks hoorde, dat hij zijn klederen scheurde.” 2 Kon. 22 : 11 en v. v.

Wat deed het volk toen Ezra en Nehemia met de Levieten in het boek lazen, in de Wet Gods, duidelijk en de zin verklarende, makende dat men het verstond in het lezen? Nehemia 8 : 1 - 10.

Dit: „Al het volk weende, als zij de woorden der Wet hoorden.” (Lees de hoofdstukken 8 en 9 van Nehemia!).

Omdat wij niet tot het inzicht willen komen, dat onze vaders de leer der Wet verduisterd hebben, vervolgens verloren hebben doen raken en tenslotte veracht hebben, en omdat wij niet in de schuld willen komen, terwijl wij *bovendien* de leer van Gods Wet verbroken hebben, is er ook geen rouw en gebed onder ons over onze verregaande wereldgelijkvormigheid. (Zie Ezra 9).

Wat lezen we in Ezra 9 bij vers 6, 7, 13 en 15?

Dit: „Want onze ongerechtigheden zijn vermenigvuldigd tot boven ons hoofd, en onze schuld is groot geworden tot aan de hemel.

Van de dagen onzer vaders af zijn wij in grote schuld tot op deze dag.

En wij zijn om onze ongerechtigheden overgegeven. Alles is over ons gekomen, om onze boze werken, en om onze grote schuld.

Zie wij zijn voor Uw aangezicht in onze schuld; want er is niemand, die voor Uw aangezicht zou kunnen bestaan, om zulks.”

Ezra 10 : 1:

„Als Ezra alzo bad, en als hij deze belijdenis deed, we-nende en zich voor Gods huis nederwerpende, verzamelde zich tot hem uit Israël een zeer grote gemeente van mannen, en vrouwen, en kinderen; want het volk weende met groot geweent.”

Waar neemt men de draad van de reformatische leer en prediking van dominee Van der Groe weer op? En waar gaat men dan ook de rechte kerkelijke tucht weer handhaven en uitoefenen?

Jesaja 8 : 20: „Tot de Wet en tot de getuigenis.”

Een levende klacht van de kerk was:

„Wij hebben God op 't hoogst misdaan;
Wij zijn van 't heilspoor afgegaan;
Ja, wij en onze vaad'ren tevens.”

(Psalm 106 : 4, berijmd)

Voor ons echter geldt:

„Maar Mijn volk wou niet
Naar Mijn stemme horen;
Israël verliet
Mij en Mijn geboën;
't Heeft zich and're goën,
Naar zijn lust, verkoren.”

(Psalm 81 : 13, berijmd)

* *
*

Wij besluiten deze brochure met dezelfde woorden van Ds. Van der Groe, waarmee we ook de inleiding aan het begin beëindigden:

„Wij hebben voorzeker de minste oprechte verbetering niet te verwachten, voor dat God eerst weer een zuiver ontdekkend licht met kracht en vrucht onder ons zal believen te laten schijnen.”

J. Alderliesten.

Bij ons onderzoek naar

„De noodzakelijkheid van een werk der Wet tot ontdekking en overtuiging van uitverkoren zondaren”

maakten wij gebruik van de geschriften van de volgende theologen:

Johannes Calvijn	1509 - 1564
Maarten Luther	1483 - 1546
Thomas Boston	1676 - 1732
John Owen	1616 - 1683
Salomo Stoddard	1643 - 1729
Casper Olevianus	1536 - 1587
Aonio Paleario	1502 - 1570
Ralph Erskine	1685 - 1752
Thomas Halyburton	1674 - 1712
Thomas Shepard	1605 - 1649
Hugo Binning	1627 - 1653
Theodorus van der Groe	1705 - 1784
Hermann F. Kohlbrügge	1803 - 1875